І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 147. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 2-го СЕРПНЯ 1957 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 2, 1957 No. 147. VOL. LXIV.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ ЗМІН В ЗАКОНОПРОЄКТІ ПРО ГРОМАДЯНСЬКІ ПРАВА

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що він не погоджується на дальші поправки в законопроєкті про оборону громадянських прав в тому напрямі, щоб суди присяжних судили тих, які провиняться в тому, що порушуватимуть право голосу кольорового населення. Згідно з урядовим законопроєктом цих порушників мали б судити звичайні федеральні суди. Одночасно Президент сказав, що він не старається при допомозі погроз впливати на сенаторів, щоб не вносили поправок до урядового законопроєкту. (Демократичний сенатор Ричард Б. Рассел, провідник південних демократів, сказав, що Айзенгавер впливає на окремих сенаторів, щоб не пропонували нових змін в урядовому законопроєкті). Президент заявив, що він обстоює ті свої погляди про громадянські права, які висловив ще 16-го липня. Уряд стоїть на тому становищі, що кожний громадянин повинен мати право голосувати, і тому федеральний суд мусить мати право судити тих, які порушують той пункт конституції. Уряд зможе дістати судовий наказ про заборону порушувати право голосу, і пізніше суд зможе судити порушників конституції без судів присяжних за те, що вони не виконали судових наказів. Президент заперечив твердження демократичних конгресменів, що він належно не підтримував законопроєкту про федеральну допомогу на будову шкільних будинків, який відкинено більшістю 5-ох голосів 25-го липня. Айзенгавер заявив, що йому не подобався демократичний законопроєкт в Палаті Репрезентантів, але він був би його підписав, щоб можна було почати будову шкільних будинків. Президент пригадав журналістам, що він часто виступав в обороні свого законопроєкту про допомогу школам, і заповів, що в січні найближчого року, як тільки зійдеться Конґрес, внесе новий законопроєкт в цій справі. З інших справ Президент давав відповіді на такі запити. Він не найменував Мексвелла Ґлока, амбасадором до Цейльону тому, що той пожертвував на виборчий фонд Республіканської партії 26,000 долярів, тільки, що вважав його відповідним на це становище. Ґлок не був на Цейльоні, але вкоротці зможе виступдіювати ту країну. Айзенгавер закликав Конґрес ухвалити деякі законопроєкти, бо деякі урядові аґенції не мають ухваленого бюджету на новий фінансовий рік. Президент відповів навіть на запит, як він припинив курення. В 1949 році лікарі рекомендували йому залишити курення. І він це зробив. Воно легко зробити тому, хто відразу припинить курення і займеться якоюсь працею, щоб не мати часу на жаль за цигарками. Президент дотепно заперечив поголоску, що він є мільйонером.

Сенатська комісія прийняла законопроєкт про права стейтів для Аляски і Гаваїв

Вашингтон. — Сенатська Комісія Внутрішніх Справ одноголосно прийняла законопроєкт про надання права стейтів двом територіям ЗДА — Алясці і Гаваям. Тільки республіканський сенатор із Колорадо Гордон Аллотт, голосуючи за цей законопроєкт, висловив застереження, що на повному Сенаті він зможе виступити проти надання права стейту Гаваям, бо на цих островах є сильні прокомуністичні підривні впливи. Під час поїздки представників цієї комісії по Гаваях портові робітники оголосили були там страйк не із-за якоїсь економічної причини, тільки тому, щоб показати, що „вони можуть це зробити". Та немає виглядів на це, щоб Сенат прийняв цей законопроєкт ще на цьогорічній сесії. Сенат буде над ним нараджуватись на початку нової сесії в січні 1958 року.

Американсько-канадійська комісія обговорюватиме торговельно-господарські проблеми

Оттава, Канада. — Аж тепер повідомляють про те, що під час конференції між Доллесом і канадійським прем'єром Діфенбейкером вирішено, щоб зійшлася на спільні наради Американсько-Канадійська Торговельно-Економічна Комісія. Ця комісія встановлена ще в листопаді 1953-го року, і її завдання — обговорювати економічні справи між обома країнами на кабінетному рівні. Досі вона збиралася тільки два рази, і ще не розв'язала багатьох проблем, які стоять перед нею. Новообраний канадійський прем'єр Джан Діфенбейкер недавно нарікав на те, що Канада в торгівлі із ЗДА має річний дефіцит в сумі одного більйона долярів, тому вона мусить поширити свою торгівлю на інші країни, щоб зменшити той американський дефіцит. Ще не встановлено дати, коли відбудуться наради в Вашингтоні, Д. К., але гадають, що це буде в жовтні цього року. Від ЗДА в цих нарадах братимуть участь державний секретар та секретарі скарбу, торгівлі і рільництва. Від Канади прибудуть на наради міністри закордонних справ, фінансів, торгівлі і міністер рільництва або риболовства.

ЗДА вислали атомовий матеріял до СССР

Вашингтон. — Комісія Атомової Енергії повідомила, що вона дозволила на перший транспорт радіоактивних матеріялів до СССР для дослідів над лікуванням пістряка. Це повідомлення знаходиться в піврічному звіті цієї конґресової комісії. Цими матеріялами має послуговуватися Біо-Хемічний Інститут Академії Наук в Москві. Представник комісії сказав, що йому не є відомо, чи СССР просив про висилку цих радіоактивних ізотопів тому, що там не могли їх випродукувати. В цьому звіті говориться про те, що впродовж шістьох місяців в цьому році вислано закордон 787 посилок радіоактивних матеріялів. В цій країні випродуковано дуже маленькі атомові батерії, які можуть бути ужиті, як малі атомові електрівні до висиланих в повітря сателітів і керованих ракет. Ці батерійки є ще в стадії дослідів, але вже тепер вони можуть порушувати малий ручний годинник впродовж 5 років. Ці батерії не є вразливі на температуру, і вологість повітря, — заявив представник Комісії Атомової Енергії.

ЧЕРЧИЛ ГОСТРО КРИТИКУЄ ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ

Мондон. — Теперішня концепція Об'єднаних Націй недосконала і мусить бути поправлена; якщо не зміниться основно відносин в Об'єднаних Націях, то вся їхня структура завалиться — такий короткий зміст великої промови, яку колишній англійський прем'єр Винстон Черчил, який завжди ще користується величезним авторитетом державного мужа, — виголосив на бенкеті, що його видано з нагоди закінчення конгресу американських адвокатів у Лондоні. Винстон Черчил славив американський Найвищий Суд, як „сторожа й оборонця американської свободи". Але головна суть промови торкалася справи миру, опертого на засадах права і справедливости. Черчил потвердив недавнє твердження австралійського прем'єра Мензіса, що в Об'єднаних Націях трудно дістати об'єктивну справелливість. Черчил заявив, що не поділяє думки численних англійців, які вважають що Англія повинна вийти з Об'єднаних Націй. „Але, якщо Асамблеї далі приматимуть свої рішення на підставі своєї ворожнечі, опортунізму, або просто заздрости і подразнення, то вся структура може буде зведена на нівець". Зокрема Черчил критикував стан, в якому нові члени ОН, інколи маленькі або зовсім недавно створені держави, використовують принципи рівности голосів і перерішують справи всупереч засадам справедливости. Черчил, будучи головним промовцем на тому бенкеті, що відбувся в історичний залі т. зв. Ґайдголл-у, або міської ради, — підніс тост у честь професії правників. Йому відповідав голова Найвищого Суду Ірл Воррен, який звернув увагу, що „ще не скінчилась у світі боротьба поміж правом і насильством. У багатьох країнах особиста свобода є ще жертвою особистого володіння. Панування права ще не ввійшло цілком у практику всіх країн".

НАТО не сповільнювало переговорів про роззброєння

Париж. — Секретаріят НАТО палко заперечив часописним вісткам, наче б НАТО була винувата в тому, що конференція роззброєння в Лондоні так довго затягається. Згадані вістки закидали державам НАТО, що вони довгий час не могли погодитись на спільний плян контрольної системи і що тому в цьому найважнішому пункті Геролд Стассен, як голова американської делеґації в Лондоні і фактичний речник трьох інших західних учасників конференції — Англії, Франції і Канади, — не міг представити совєтському делеґатові Валеріянові Зорінові західнього проєкту. Секретаріят НАТО пояснює, що коли 29 травня ц. р. прибули до Парижу в цій справі Стассен і французький делеґат Жіль Мош, то їхній проєкт був такий неясний і загальниковий, що вимагав доповнень і вияснень. Очевидно, що треба було часу на осягнення порозуміння між 15 членами НАТО, тим паче, що деякі з них були і далі є насторожені проти будь-якої контролі їхніх країн совєтським летунством та що була відома інтенція Москви — так закреслити кордони обширів, підлеглих контролі летунством, щоб посередньо дістати ними затвердження теперішнього поділу Німеччини. Секретаріят НАТО бачить велику перемогу політичної єдности у тому, що врешті всі 15 держав НАТО прийняли спільний проєкт „відкритого неба".

У ЛОНДОНІ ВІДБУВАЮТЬСЯ НАРАДИ ТРЬОХ МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ЗАХОДУ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДОЛЛЕС ВІДБУВ ПЕРШУ РОЗМОВУ З СОВЄТСЬКИМ ДЕЛЕҐАТОМ ЗОРІНОМ

Лондон. — Державний секретар Дж. Ф. Доллес запросив приїхати до Лондону французького міністра закордонних справ Християна Піно. На четвер 1 серпня ц. р. передбачено засідання конференції роззброєння, на якому головами трьох західних делеґацій були б міністри закордонних справ — Доллес американської делеґації, Селвайн Ллойд англійської і Піно французької. Крім цього має відбутись нарада Доллеса з Піно і конференція всіх трьох названих західних міністрів. Нарада, що її відбув Доллес з англійським міністром Ллойдом стосувалась головно справ Середнього Сходу, а тільки мимоходом говорено про теперішній неспокій в маленькому арабському королівстві Мускату і Оману, де султан викликав на поміч англійців проти арабських ворохобників. На нараді з французьким міністром закордонних справ Християном Піно, Доллес головно буде інформуватись про стан альжирської проблеми. З'єдинені Держави — як зазначують коментатори — можуть знайтись на осінній сесії Генеральної Асамблеї ОН в дуже незручній ситуації, коли прийде до дебат над відносинами в Альжирі.

Тим часом в середу 31 липня відбулась перша безпосередня зустріч Дж. Ф. Доллеса з совєтським віце-міністром закордонних справ, головою совєтської делеґації на конференції роззброєння, Валеріяном Зоріном. Головні західні делеґати взяли участь разом із Зоріном в „інформаційному сніданку". За пресовими інформаціями, Доллес перевірив, що Совєти непорушно стоять на своєму становищі щодо припинення атомових досвідів найменше на два роки без зв'язку з іншими справами. Якщо прийшло б до зірвання теперішніх переговорів в Лондоні, то Совєти хочуть використати для своєї внутрішньої і закордонної пропаґанди арґумент, що — мовляв, — Захід був проти припинення експериментальних вибухів нових атомових і водневих бомб, — промовчавши у своїй пропаґанді всі сутні причини розбиття конференції. Внутрі західних делеґацій ведеться праця над устійненням подробиць про встановлення контрольної системи летунством і на суходолі. Очевидно, що вимога, поставлена Генеральною Асамблеєю Об'єднаних Націй Підкомісії для справ роззброєння, яка саме й засідає від березня ц. р. у Лондоні, щоб ця Підкомісія звітувала про вислід своєї праці Комісії роззброєння ОН найдалі до 1 серпня ц. р. — не буде дотримана і названий термін буде переступлений.

МекАртур остерігає проти дальшої інфляції

Ню Йорк. — Емеритований генерал Даґлес МекАртур, який є головою „Корпорації Сперрі Ренд", промовляв на зборах уділовців цієї корпорації і гостро виступив проти надмірних федеральних видатків та проти постійного збільшування федеральної і приватної заборгованости, які спричиняють інфляцію доляра. Генерал МекАртур твердив, що податкові тягарі такі великі, що вони виглядають на конфіскату власности сміливих підприємців. Федеральний уряд зібрав в 1956 році 70 більйонів податків, стейтові й місцеві самоуправи 30 більйонів. 100 більйонів податків — це маєже третина національної продукції, твердив МекАртур. Впродовж 20 років вартість доляра впала до 40 центів, і якщо так далі буде йти, то за 10 років доляр буде мати вартість тільки 20 центів. Інфляція погіршила життьові умови тих, які живуть із пенсій і твердого прибутку. Справа інфляції не є партійною справою, бо її повинні поборювати обидві партії. Механізація продукції не спричинить безробіття, бо економіка країни збільшується на 3 до 4 відсотків річно, а число населення зростає річно на 1.5 відсотка. ЕекАртур представляв в рожевих красках майбутнє життя людини.

ЗДА приймуть мадярських втікачів із Юґославії

Београд. — До столиці Юґославії прибули голова конґресової Підкомісії для справ іміґрації і натуралізації, конґресмен Франсіс Е. Волтер, співавтор обов'язуючого іміґраційного закону МекКаррена-Волтера, і Джозеф М. Свінґ, комишенер Уряду іміґрації і натуралізації. Вони приїхали вперше до Юґославії, щоб познайомитись особисто на місці з проблемою тамошніх мадярських втікачів, які все ще у числі 8,000 осіб перебувають в Юґославії, в таборах втікачів. Тому, що названі два американські діячі — найвпливовіші в ділянці іміґраційного законодавства і переселення до Америки будь-яким шляхом, їхній приїзд до Юґославії в цій справі вважається найпевнішою познакою, що Америка прийме або всіх 8,000 мадярських втікачів з Юґославії, або бодай у видатній мірі допоможе до розв'язання цієї проблеми. До цього часу ЗДА прийняли тільки 62-ох мадярських втікачів з Юґославії.

Нацисти намагалися інтриґами прихилити собі князя Віндзору

Лондон. — Спільними заходами урядів ЗДА, Англії і Франції оприлюднено об'ємисту книгу документів, знайдених в руїнах німецького міністерства закордонних справ після упадку Берліна в 1945 році. Ця книга охоплює разом 415 листів, меморіялів і інших документів, що всі стосуються періоду від 23 червня до 31 серпня 1940 року, отже безпосередньо після завоювання німцями Франції, коли гітлерівська Німеччина знаходилась на шпилі своєї потуги. Найбільше зацікавлення всієї західньої преси викликали ті документи, які обертаються довкола особи колишнього англійського короля Едварда VIII, князя Віндзору, якого уряд Черчила призначив був тоді губернатором островів Багами. Як виходить з документів, німецька дипломатія намагалася спонукати князя Віндзору, щоб він залишився в Еспанії, через яку переїздив до Португалії і потім на острови Багами та служив мировим посередником поміж Англією і Німеччиною. Для цієї цілі німецька дипломатія користувалась послугами еспанських дипломатів і високих аристократів, що мали доступ до князя Віндзору. Сензаційною звучить подробиця, що німці ніби суґерували князеві Віндзору поворот на англійський престіл. У зв'язку з появою цих документів англійське міністерство закордонних справ проголосило офіційну заяву, в якій стверджує, що князь Віндзору ніколи в найменшій мірі не захитувався у своїй повній льояльності у відношенні до англійської батьківщини і її правління. Сам князь Віндзору оприлюднив заяву, в якій називає оприлюднені документи частинно виквітом фантазії їх авторів, частинно перекрученням фактів. Князь Віндзору покликується на проголошені в міжчасі друком спомини своєї дружини, в яких вона признавала, що англійська тайна служба перестерегла їх була навіть перед можливістю схоплення німецькими аґентами. Князь Віндзору і його дружина знали, що вони були предметом німецьких інтриґ під час свого короткого перебування в Еспанії в червні 1940 року. До про-німецької суґестії, щоб князь Віндзору вернувся до Еспанії, він поставився „з такою погордою, як вона на це заслугувала" — заявив особисто князь Віндзору.

Деморалізація внеможливлює економічні реформи в Польщі

Варшава. — Всупереч усім закликам уряду та просьбам і грозьбам під адресою робітників, фабрична продукція в Польщі виказує постійну знижкову тенденцію, чорний ринок процвітає далі і широкі кола робітничої верстви не беруть поважно санаційних заходів уряду, щоб стримати інфляцію, піднести продукцію, збільшити запас чужої валюти в державній касі. Комуно-польський прем'єр Циранкевіч у своїй промові в Познані заявив без обиняків, що коли не вдасться опанувати економічної кризи, то „пропаде й політична вигра з жовтня минулого року". Жовтень 1956 став для поляків символом перемоги сил, які боролися проти диктатури Москви. Найбільшим лихом польської економіки — стверджують закордонні обсерватори — є загальна деморалізація та брак дисципліни. Робітники масово абсентуються по фабриках. Пияцтво прийняло такі розміри, що по газетах глумливо пишуть, що Польща вступила не на „шлях до соціялізму", а на „шлях до алькоголізму". По фабриках існує просто система масової крадежі: робітники вважають своїм добрим „правом" забирати додому частину продуктів, як рекомпенсату за занадто низькі платні. 70 відсотків заяв на розводи походить, від жінок у віці між 18 і 24 років життя. Уряд і компартія безсильні тому, що — як висловився мелянхолійно один високий комуно-партійний службовик перед чужинецьким кореспондентом — самі робітники не допускають до господарської санації.

Світовий банк мав річних прибутків $36 мільйонів

Ню Йорк. — Міжнародний банк для відбудови і розвитку, або як його коротко називають Світовий банк, мав у фінансовому році, який закінчився 30-го червня цього року, 36,000,000 прибутків. В попередньому році прибутки Світового банку були на 7 мільйонів менші і становили 29,000,000 долярів. Загальні резерви цієї міжнародної фінансової установи після її 11-річного існування становлять 289,000,000 долярів. Досі банк уділив позичок на суму 3,108,000,000 долярів. В останньому фінансовому році банк дав 20 позичок 15 країнам на суму 338,000,000 долярів. Позичали гроші Індія, Австралія, Австрія, Японія, Чіле, Коста Ріка, Етіопія, Іран, Італія, Голляндія, Нікараґва, Перу, Руанда-Урунді, Тайланд, і Уруґвай. Тепер до цього банку належить 60 держав, бо в останньому році його членами стали Арґентина і В'єтнам.

Через 3 роки атомова продукція буде себе сама оплачувати

Газелтон, Па. — Комісар атомової енергії Віллард Ф. Ліббі промовляв на відкритті приватної фабрики, яка продукує берилій, і заявив, що в 1960 році вся атомова продукція буде себе сама оплачувати. Вже тепер Комісія Атомової Енергії продає деякі продукти атомової енергії, які як „атомові піґулки" роблять велику прислугу медицині. Але ці радіоактивні матеріяли, т. зв. радіоізотопи, матимуть велике застосування в рільництві, промисловості і медицині, і вони приноситимуть великі прибутки. Вже тепер ці „відпадки" при продукції атомової зброї, вартости 3,000,000 долярів, дали ощадність в рільництві і промисловості коло 500,000,000 долярів. Через три роки (в 1960 році) вони дадуть ощадностей на суму 5,000,000,000, хоч їхня вартість становитиме тільки 20,000,000 долярів. Згідно з твердженням Ліббі в 1960 році і ЗДА і весь вільний світ матимуть задармо атомову зброю і атомову енерґію, бо продукція атомові енерґії матиме такі прибутки з „побічних" своїх продуктів, що буде себе сама оплачувати.

ЗДА звертають Німеччині сконфісковане під час війни майно

Вашингтон. — Білий Дім повідомив 31-го липня про те, що поширено плян, згідно з яким ЗДА мають звернути Німеччині те майно, яке було сконфісковане під час війни. Цю заяву вважають великою перемогою Німеччини, яка мала б дістати майно вартости коло 541,000,000 долярів. Давніше ЗДА заявляли, що звернуть Німеччині тільки те майно, яке було власністю приватних осіб, а теперішнє повідомлення говорить про те, що повернеться і те майно, що було власністю корпорацій. Деякі американські кола не є вдоволені з цього урядового повідомлення, бо це некорисно відіб'ється на кишенях американських платників податку і порушить міжнародні зобов'язання цієї країни. Між німецьким майном найбільшу позицію творить власність відомої німецької фабрики „І. Г. Фарбен", яка становить суму 105,000,000 долярів.

В АМЕРИЦІ

● **Пані Айзенгавер** виїхала з своєю матір'ю Джан С. Давд до Денверу, Колорадо, де буде присутня на відкритті парку свого імени. Прибувши до Денверу, вона сказала: „Богу дякувати, прибуваю до цього міста в інших обставинах, ніж виїжджала з нього в 1955 році" (коли Президент захворів був на тромбозу серця). Пані Айзенгавер вернеться до столиці 3-го серпня, коли її син майор Джан відзначатиме 35-ровини з дня народження.

● **На Рільничо - Дослідній Стації** при Рутґерському університеті в Ню Бронсвіку, Н. Дж., обсервують курку, яка впродовж 5-ох днів знесла 17 яєць. Минулого року вага знесених цією куркою яєць становила два фунти, майже половину її власної ваги. В суботу, 21 липня курка-рекордсменка малощо не здохла від спеки, і фармер поклав її у воду. В понеділок вона знесла одно яйце, у вівторок ані одного, в середу троє, в четвер четверо, в п'ятницю троє, в суботу четверо, а в неділю знову троє.

● **Крайова Рада Безпеки** в Шикаго повідомляє, що в перших 6 місяцях цього року число смертних випадків в автових катастрофах становило 17,620, на 2 відсотки менше в порівнянні з тим часом у минулому році (18,020), хоч рух на шляхах збільшився на 5 відсотків.

● **У Филаделфії** заарештовано одного з директорів банку „Марконі Сейвінґс енд Ловн Ассошіейтед", Чарлза Нормана Ван Артсдалена, який вкрав із цього банку 22,600 долярів, а після того спалив рахункові книжки і пробував покінчити життя самогубством.

● **В нюйоркській метрополії** від 1-го серпня подорожчала на один цент літра молока. Фірма „А енд П" продає літру молока по 24 центи, а не по 23, як було досі.

Вже цієї осени довкола землі кружлятиме сателіт

Вашинґтон. — Представник уряду повідомив, що вже цієї осени вистрелять в повітря мініятуровий пробний сателіт, який мав би літати довкола нашої землі. Це має бути перша проба, бо більший сателіт плянували вистрелити аж на весні 1958 року. Малий сателіт вистрелять вже в листопаді цього року. Всі ці проби зі штучним місяцем нашої землі відбуваються в рамках Міжнародного Геофізичного року, який почався 1-го липня цього року і триватиме до кінця грудня 1958. Малий сателіт має 6.4 цаля в діяметрі і важитиме тільки 4.5 фунта. Але він не матиме тих всіх приладів, які будуть в міщені в більшому сателіті. Мініятуровий місяць матиме тільки радіовий передавач та прилад до записування температури.

У СВІТІ

Новий французький міністер фінансів, Фелікс Ґайляр, має всього 37 років і є наймолодшим міністром фінансів Франції за останніх 45 років. Він є економістом, леґкоатлетом, а за німецької окупації проявив себе як надзвичайно відважний член французького підпільного руху спротиву і був нагороджений орденом.

● **Італійська всекураційна компанія** в Ґенуї заперечує, начебто прийшло до згоди з американським підприємством у Трентоні, Н. Дж., в справі видобуття з морського дна великого пасажирського корабля „Андреа Дорія", який рік тому потонув, зударившись недалеко американського берега з шведським пасажирським кораблем „Стокгольм".

● **До Парижу** прибули 32 канадійці — усі на прізвище Сіммард, нащадки Неля Сіммарда, що в 1657 році поселився був у Канаді. Загалом в Канаді має бути коло 20,000 осіб, що виводять свій рід від Ноела Сіммарда, 32 Сіммардо відвідали у Франції його колишній дім в департаменті Шарент і цвинтар в Нормандії, де згинули деякі Сіммарди під час висадної операції альянтів у другій світовій війні.

● **Королева Єлизабета II** влаштувала минулого понеділка для 5,000 американських юристів і їхніх дружин „прийняття в саду" — „ґарден парті" у королівському Бюкінґгемському палаці. Гостей частували популярними американськими „гат доґами", „сендвічами" і подібними стравами. З-посеред запрошених гостей, що прибули до Лондону на з'їзд, представлено королеві і її чоловікові лише кільканадцять, між ними — голову Найвищого Суду Ірла Воррена і його дружину, генерального прокурора Герберта Бравнелла з дружиною і членів Найвищого Суду.

● **Імона Тімоні,** 30-річного члена підпільної Ірляндської Республіканської Армії, як називає себе організація, що змагає до об'єднання обох частин Ірляндії, — засуджено в Бельфасті, столиці північної Ірляндії, на 4 роки в'язниці. Безпосередньої участи в будь-якому терористичному акті цієї організації йому не доказано, але він не заперечував, що належить до неї, і виголосив в суді промову, в якій прирівнював відносини в північній Ірляндії до відносин в Совєтах, на Мадярщині і Кипрі.

● **Англійська палата громад** окремим законом дозволила князеві з Норфолку продати свій замок. За законом 1627 р. власникам цього замку, що походить з 12-го сторіччя, не вільно було продавати його, як національну цінність. Біля замку є 1,200 акрів парку. Теперішній власник твердив, що він збіднів і не всилі втримувати замку у пристойному вигляді.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МОЖЛИВІСТЬ І БРАК МОЖЛИВОСТИ КОМПРОМІСУ

На двох найповажніших форумах — конґресовому в Америці і конференції роззброєння в Лондоні — протягом тижнів ведуться палкі наради над справами, які стосуються найвеличніших принципів і які можуть мати в практиці глибокі наслідки для американського народу та всього людства. Хоч ці обидві справи ніби зовсім окремі, проте вони пов'язані дуже істотною ланкою: в обох випадках йде про те, щоб знайти компроміс, який привів би до згоди між суперечними сторонами. В першому випадку йде про компроміс, який дозволив би дістати потрібну кількість голосів для закону про громадянські права. Тут „противниками" є, з одного боку, більшість республіканських сенаторів плюс так звані ліберальні демократи з північних і східніх стейтів, а з другого — незначна кількість республіканців і так звані консервативні демократи з південних стейтів. В другому випадку, на Лондонській конференції, дебати ведуться між Заходом, репрезентованим на тій конференції представниками ЗДА, Англії, Франції та Канади, і Сходом, де єдиним чинником диспозиції є Совєтський Союз. Тамошній спір ведеться за можливості міжнародного розброєння. Очевидно, що большевицького „контрагента" не можна прирівнювати до нікого, але тут мова лиш про справи.

Проблема громадянських прав в Америці така давня, складна й наболіла, що всі відповідальні члени Конґресу свідомі того, що не може вирішити її ніяка механічна більшість. Тим паче законодатці з північних і східніх стейтів не можуть вирішувати проблеми, яка стосується головно південних стейтів — тамошньої практики, тамошнього „звичаєвого права", тамошніх традицій і світогляду. І тому, хоч по одному й другому боці є такі принципіялісти, які відкидають компроміси, проте в даному випадку величезна більшість признає, що справу треба поладнати за обопільним порозумінням. На цьому становищі став президент Айзенгавер, таке становище прийняли голова сенатської більшости, демократ Линдон Джансон і голова сенатської меншости республіканець Вільям Новленд. На такому самому становищі стоїть лідер південних „консервативних демократів" сен. Ричард Россел із Джорджії, як також лідер „проґресивних демократів", сенатор Пол Доґлес з Шикаґо. Проте, головно з вини саме тих, які (одні) воліли б, щоб узагалі не ухвалено на цій сесії такого закону, або (другі), щоб ухвалено його в первісній зовсім для півдня неприйнятливій формі, протягають у безконечність дебати. Коли не вдалася тактика предовгих обструкційних промов, то дебатується над усякими правничими дрібницями. Так, наприклад, досі все ще не вирішено, чи за порушування виборчих прав мурінів можна було б покликувати винуватців перед одноособовий трибунал федерального судді, чи перед лаву присяжних. У пошукуванні компромісу, в палкому спорі довкола цієї справи, витягнено можливість розправи перед одиничним або збірним трибуналом, залежно від того, чи була б це „цивільна" чи „карна" провина. Як їх розмежувати?

На Лондонському форумі йде про те, щоб знайти компроміс, який дозволив би першу стадію роззброєння, себто таке найскромніше порозуміння, яке все ж стало б першим договором про міжнародне роззброєння. Західні державні мужі і большевицькі диктатори признають необхідність такого договору, хоч — очевидно — з цілком різних мотивів: Захід хоче тривкого миру, а Схід ще не підготований до війни і боїться її в добі глибокого „підшкірного" ферменту в комуністичній імперії. Хоч Москва з тактичних міркувань визнала теоретично принцип конечности міжнародної контрольної системи і навіть „погодилася" на концепцію през. Айзенгавера про „відкрите небо", проте у практиці не допускає до створення такої міжнародної контролі. Як же інакше можна було б мати певність, чи СССР потайки не продукуватиме далі атомового матеріялу й атомової зброї, не переводитиме далі потайних експерементів з ядровою зброєю і не концентруватиме сил для несподіваного наскоку?!

Компроміс можливий завжди тоді, коли по обох сторонах є добра воля осягнути його. В американському Конґресі напевно переважить добра воля його керівників і дійде до компромісу, як не нині, то завтра. Але не можна робити компромісу коштом ідеї, коштом принципу. Справа в тому, щоб ідею рівности і рівноправности всіх громадян держави, без уваги на расу і походження скріпити й підтримати в новому законі про громадянські права. У Лондоні йде про те, щоб тамошній компроміс служив дійсно ідеї миру, себто, щоб у практиці не порушив ані сили, ані безпеки вільного світу і не дав можливости Москві знову проявити віроломність та підступність. І тому сумнівно, чи дійде там до компромісу, хоч сам державний секретар Доллес поспішив до Лондону рятувати конференцію. Бо Москва визнає компроміс тільки як засіб для власного скріплення і для нового обману. З таким „партнером" компроміс неможливий.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

ПРИСТРАСТІ ВІЙНИ Й МОРАЛЬНІ ЗАСАДИ

Останні тижні цієї першої сесії 85-го Конґресу стоять виразно під знаком боротьби за закон про громадянські права. Але за цією голосною справою йде також біжуча робота Конґресу, працюють комісії і підкомісії, підготовляються закони меншої ваги або меншого розголосу...

Між цими справами є одна особлива своїм тлом і мотивами. Вона цікава тим, що в ній : признання Конґресу в своїх помилках, — тактичних, практичних і принципових, навіть признання у пристрастях війни, які керували законодавцями. Все це міститься в звіті, що його запропонував недавно Сенатові сенатор з Південної Каролайни Олін Д. Джанстон, голова Підкомісії в Юридичній комісії. Звіт повний турботи за збереження принципів американського світогляду й моралі.

Правда, сама справа дуже матеріялістичного характеру: стосується вона прямо грошей чи взагалі майна, яке американський уряд сконфіскував у „ворожих чужинців" під час другої світової війни на підставі закону з 1917 року про „Торгівлю з ворогом" із додатком з 1948 року про „Воєнні домагання". Закон, ще з часів першої світової війни, мав первісно на меті обмежити торгівлю з ворожими країнами і не допустити, щоб майнові засоби громадян ворожих країн у цій країні були використовувані в некористь Америки. Але в 1948 році закон про „Воєнні домагання" дозволив американському урядові сконфіскувати все те тимчасово забльоковане майно ворожих чужинців. Пізніше виявилося і навіть знайшло відгук у Конґресі, що аґенти СССР, наприклад, Геррі Декстер, Вайт і Алджер Гісс мали неабиякий вплив на видання цього закону.

Під дану хвилину все сконфісковане майно, головно німецьких та японських громадян, інвестоване в цій країні як ощадності, уділи в підприємствах, спадки і т. п., виносить коло 600 мільйонів долярів.

Від 1955 року внесено в Конґресі ряд законопроєктів з намаганням поладнати справу конфіскати, з них три осталися до вирішення: один, щоб оставити закон в силі, тобто вдержати конфіскату; другий, щоб змінити закон і повністю віддати правним власникам їх сконфісковане майно; і третій, піддержаний урядом, щоб повернути тільки фізичним особам, а не спілкам їх сконфісковане майно, і то тільки до висоти 10,000 долярів. Ці законопроєкти дискутувались, арґументи підносились, публічні переслухання в конґресових комісіях велись, але противники звороту і навіть публічна опінія були за-сильні, щоб поладнати справу. Вона переходила з одної сесії Конґресу на другу і перейшла з 84-го Конґресу до теперішнього, 85-го.

Очевидно не мовчали весь той час заінтересовані сторони, особливо німці. Аденауер дискутував справу у Вашинґтоні, так само, як і його політичний противник Оленгауер; німецька преса й радіо повні статтей, вісток і арґументів. Їх головні арґументи такі, що конфіската приватного майна незгідна з міжнароним правом, і що вдержання конфіскати перешкоджає в тому, щоб договір приязни, який вже укладено між Америкою і Німеччиною, був дійсний не тільки на папері, але й у свідомості громадян, і що вдержання конфіскати дискримінує німців у порівнянні з італійцями, яким уже повернено сконфісковане майно, або супроти мадярів, румунів чи болгарів, яким запевнено зворот, якщо вони вирвуться з-під влади теперішніх їх режимів (напр., через втечу на Захід).

І ось недавно, окрема підкомісія Юридичної комісії Сенату, під головуванням сен. Джанстона, подала Сенатові вислід своїх дослідів з рекомендаціями. Звіт аналізує всі арґументи за і проти звороту, і у висліді одноголосно рекомендує повний зворот сконфіскованого німецького та японського приватного майна.

Очевидно, звіт Джанстона не поминає практичних арґументів. ЗДА, сказано у звіті, роками стараєтся нав'язати приязні відносини з колись ворожими країнами, в тому з Німеччиною та Японією. Вдержання конфіскати в силі стоїть цьому на перешкоді, бо викликає недовір'я і розпалює старі ресентименти. Практика конфіскати чужого приватного майна створює також прецеденс, який радо використовують інші держави вже тепер, і можуть використати, властне, супроти американських громадян. Нассерова конфіската Суезького каналу — це один приклад. Громадяни ЗДА мають тепер інвестиції в різних країнах світу на 31 більйонів долярів. Всі ці інвестиції наражені на втрату в випадку війни чи подібного конфлікту, коли дані країни, покликаючись на американський приклад, стануть конфіскувати приватне майно американців. За 600 мільйонів не варто рискувати 31 більйонами.

Частинний зворот нічим не виправданий, бо не змінює засади конфіскати.

Але найсильніші словами є моральні арґументи Джанстона. Ті, що хочуть вдержати конфіскату в силі, забувають, що їх пропозиція стоїть „в явному конфлікті з моральними і правними принципами, які завжди були частиною традиції і основних засад ЗДА". Історична позиція Америки в обороні непорушности права приватної власности уґрунтована перед усім на моральних основах. „... Немає ніяких причин відступати від цих історичних моральних та правних засад і сягати до засобів конфіскати. Навпаки, є поважні причини на те, щоб ЗДА зберігали найвищий стандарт міжнародної моралі і повністю придержувались закону". „ЗДА завжди були захисником святости права власности в світі і завжди осуджували вивласнювання й конфіскату приватної власности іншими державами..." „Нещастя з такого відступництва від моралі й володіння права ще збільшилося б, бо в нашому випадку це було б відступництво провідника серед народів вільного світу. Це нещастя було б тим більше, бо таке відступництво значило б наслідування практики комунізму, який заперечує право власности, заперечує закон моралі і заперечує принцип, що влада також підлягає праву..."

„Пристрасті війни часто живуть ще довго після того, як конфлікт покінчився, каже Джанстон, але караючі емоції, справедливі у відношенні до диктаторів, не повинні сягати аж до кривди приватним власникам майна в Америці. Бо, як країна, ми ведемо війну проти держав, а не проти окремих осіб".

Звіт Джанстона не був ще на пленумі Сенату і не знати, чи прийде перед січнем наступного року. Невідомо теж, яка буде його доля. Але він дуже характеристичний і цікавий відвагою конґресових провідників, які признають, що закон, колись схвалений їхнім Конґресом, був вислідом „пристрастей війни". Це — відвага, що мусить збудити респект до людей і до демократичної системи, яка признає можливість людських почувань і помилок навіть у законодавців і дає можливість справляти закони в ім'я принципів.

юст

СПАНТЕЛИЧЕНА МОЛОДЬ

З великою реклямою і помпезністю, а з ще більшими грошовими витратами проходить цього тижня у Москві „Шостий всесвітній фестиваль молоді", що його підготовляли довгими місяцями урядові партійні чинники. Крім 35,000 чужоземної молоді з 120 країн, беруть в цьому „фестивалі" участь десятки тисяч змобілізованої по всіх союзних республіках і областях і звезеної до Москви підсовєтської молоді.

Вся ця молодь маршує, танцює, співає, змагається і відбуває всі свої покази під партійними пропаґандивними та мирово-коекзистенційними гаслами. Згідно з актуальною совєтською політикою, ця молодь примушена осуджувати імперіялізм ЗДА, висвистувати ізраїльську делеґацію і відбувати всілякі наказані їй партійним проводом, демонстрації. Її захоплює фестивальна пишнота, багатолюдність, екзотичність чужоземних делеґацій, і стороннім обсерваторам тяжко, а то й неможливо встановити в такі години і дні, чим насправді живе ця молодь, чого прагне, у чому сумнівається.

Підсовєтська молодь не така вже монолітно комуністична і совєтська, як це могло б здаватися, читаючи в совєтській пресі звідомлення про московські фестивальні урочистості. З цього погляду дуже цікаві обсервації і записи донедавнього пресового аташе американської амбасади у Москві Марвіна Л. Калба, надруковані в „Ню Йорк Таймс Меґезін" з 28 липня ц. р. Перебувши в Совєтському Союзі повних тринадцять місяців, він мав можливість зустрічатися і говорити з сотками осіб з-поміж совєтської молоді і міг при тій нагоді встановити багато цікавих моментів з того процесу і ферменту, що відбувається в духовості молодих підсовєтських людей. Калб стверджує, що між цією молоддю багато є таких, що приймають безкритично комуністичну доктрину і дійсність. Все ж таки більшість з-поміж совєтської молоді сповнена критицизму та сумнівів і багато є таких, що ставляться цілком вороже до комунізму і до совєтської системи.

Під час однієї із зустрічей молодий студент Інституту історії в Москві переконував упевненого Калба, що єдиною правильною методою історичних досліджень є совєтська метода, яка засновується передусім на перевірці об'єктивних фактів. На заввагу Калба, що об'єктивних історичних дослідів не може бути в СССР, бо, наприклад, про ролю Троцького в большевицькій революції не відважиться написати ні один совєтський історик, спантеличений студент признався, що про це думав не раз і він і його колеґи в Інституті, шукаючи якогось виходу з „сліпого кута" совєтської „об'єктивности".

В узбекістанському ресторані у Москві Калб зустрівся з молодим мистцем баскетболу і записав від нього таку дефініцію: „Комуністом є особа, яка має авто, родину та „дачу" і заробляє кожного місяця гору грошей". На запит, кого він вважає за найбільших комуністів, молодий спортовець відповів, що Хрущова і Булґаніна, бо вони мають все те, що посідають комуністи, значить, авта, родини, „дачі" і гроші. Подібні погляди почув Калб і в Загорську коло Москви від колишнього ляйтенанта червоної армії, відзначеного орденом „червоної зірки", який, жаліючись на безробіття, глузував з пузатого Хрущова й огрядного Булґаніна, мовляв, вони усміхаються, бо мають добру працю і добрі заробітки.

Які глибокі клясові різниці існують серед совєтського суспільства, про це мав можливість дізнатися Калб в парку ім. Горького від молодої росіянки, заглибленої в читання повісти „Війна і мир" Толстого. Після довшої розмови вона призналася йому, що не почуває себе щасливою, бо залюбилася в сина генерала, з яким їй, як доньці простого автоводія, годі буде одружитися, бо на таке одруження не дозволять генерал і його дружина, батьки її коханого, люди із „вищої кляси".

Зустрічаючись в різних містах Совєтського Союзу із совєтськими студентами, Калб дізнається про їх глибоку нехіть до політики і партійної пропаґанди, зокрема до літератури, твореної на базі „соціялістичного реалізму". Вони признаються йому, що читають головним чином російських прозаїків XIX віку і що, втомлені політикою, хочуть знайти хоч хвилину розваги у чистому мистецтві, що, як відомо, суворо заборонене в Совєтському Союзі. Співрозмовники Калба признають, що останнім часом ситуація на літературному і мистецькому полі трохи покращала, але вони не вірять в якесь тривале поліпшення, чи якийсь справжній зворот до чистого мистецтва у совєтській дійсності. Так само від студентів довідується Калб, що в совєтських університетах поширена система протекціонізму і що мають можливість вчитися та кінчати студії передусім ті, хто має багатих чи впливових батьків і не мусить працювати на прожиток. Вони підтверджують йому факт, що головна справа в СССР — це мати гроші і зв'язки. Серед студентства дуже сильний спротив примусовим відрядженням на Сибір чи на цілинні землі в Казахстан.

Дуже незадоволена підсовєтська молодь вибуялістю бюрократизму в Совєтському Союзі, зокрема в державних урядах і адміністрації. Студенти з ненавистю говорять про „товстопиких і товстозадих бюрократів", що позасідали державні становища і роками нічого не роблять, лише приготовляють щораз нові пляни. Вони, ці бюрократи, — на думку молоді — цілком чужі інтересам населення і мріють тільки про те, щоб мати більше грошей і, евентуально, ще друге авто і другу „дачу". Водночас із цим студенти стверджують, що єдиним вислідом колективізації є те, що вона збільшила серед селянства тугу за власною хатою і за власним клаптиком землі.

На закінчення своєї статті, чи вірніше уривків із щоденника своєї подорожі по СССР, Калб описує студентські збори і дискусію, що відбулася в Бібліотеці Леніна після однієї доповіді в листопаді минулого року безпосередньо після совєтської інтервенції на Мадярщині. Після вислухання доповіді, що її пропаґандивну фразеологію студенти сприймали з явною нехіттю, а то й глумом, присутні почали домагатися від керівника дискусії можливости говорити про Мадярщину і Польщу. Всі намагання згаданого керівника перевести дискусію на такі теми, як постанови 20-го з'їзду КПСС чи боротьбу з „культом особи", не дали успіху. Студенти домагалися чимраз настирливіше правдивих і вірогідних фактів про те, що сталося на Мадярщині і в Польщі, мовляв, вони знають добре те, що пишуть совєтські газети і що говорять аґітатори на мітинґах, але хочуть знати правду. Сформульовану в тому напрямку заяву одного з присутніх студентська маса зустріла рясними оплесками.

В загальному, завершує свої записи Калб, совєтська молодь, якщо й тримається ще комунізму, то робить це тому, щоб не впасти в порожнечу або щоб не покінчити інтелектуальним самогубством. Тому фермент серед молоді — в пливкому стані. Молоді люди можуть спочатку обороняти гаряче режим, а потім зараз же заперечувати його рішуче. Але скептицизм і критицизм у відношенні до комунізму й комуністичних вождів поглиблюється і зростає. Цьому процесові сприяють у великій мірі такі совєтські акції, як боротьба з „культом особи" чи вичищення антипартійної групи Маленкова, Молотова і Кагановіча. Знищуючи в очах молоді авторитети одних вождів, Хрущов підрізує авторитети і всіх теперішніх та майбутніх „соратників" і наслідників Леніна.

КУРИТИ ЧИ НЕ КУРИТИ?

Для мільйонів курців у світі стає щораз актуальнішим і тривожливішим питання: курити чи ні? Рятувати своє здоров'я від таких недуг, як туберкульоза, недуги серця — що їх стимулює постійне куріння, чи махнути рукою на всі вістки у пресі та по журналах? Адже ж і наші козаки були, так би мовити, „налоговими курцями" і все таки довго жили й Бога славили... Про гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного склали навіть пісню, що він „проміняв жінку за тютюн та люльку", отже належав до катеґорії завзятих курців...

Як бачимо, куріння тютюну — річ доволі стара й універсальна. З другого боку не нинішня й реакція одиниць, груп, а то й „народних мас" на звичай затягатися димом із „чортівського зілля". Так називано в Европі привезений еспанцями із південної Америки в 14-му столітті новий індіянський продукт для „грішного" вжитку людини. Тодішні державні чинники спершу важко карали за куріння, подекуди відрізували навіть носи курцям, але всі укази й кари виявилися безуспішними. В 1585 році майже всі чоловіки в Англії курили, люльки ясна річ. За Англією пішла Европа, потім майже всі країни світу. В останньому столітті люльку відсунули цигарки, і саме від них лягло на все майже людство нове лихо: важке куріння цигарок має дуже від'ємний вплив на здоров'я людини.

Ударено у великий дзвін на тривогу щойно в 1929 році, в Америці, де куріння цигарок набрало велетенських форм, навіть серед жіноцтва. Річна продукція цигарок з кожним роком зростає шаленим темпом, набираючи астрономічних цифр. За три роки від першого серйозного відкриття про вплив куріння в першу чергу цигарок, на грудні (рак) і серцеві недуги — американська тютюнова індустрія (поважний фінансовий велет!) стала придумувати способи, як би то унешкідливити або зменшити діяння нікотини на людський організм. З кожним роком „тютюнова проблема" зростала, зі шпальт часописів та журналів перейшла в університетські лабораторії. В останніх роках появилися у пресі комунікати фахівців тієї справи, які дуже песимістично задивляються на проблему налогового куріння. У відповідь їм ішли заяви великих тютюнових підприємств, для авторитету часто підсилювані „науковими" звітами, статистикою — своїх знавців, професорів, учених тощо. Словом, постало блудне колесо, в якому капітал казав своє слово, а безсторонні вчені, спеціялісти ставили свої тези.

Аж у місяці липні ц. р. піднеслась тютюнова завіса трохи вище, щоб з-поза клубів диму показати світові самі факти. А вони дуже серйозні. Американське Товариство для дослідження раку після 44-х місяців студій, дослідивши 188 тисяч курців поміж 50-70 роками життя — заявило офіційно, що поміж курінням цигарок і туберкульозою легенів існує зв'язок! Щодо недуг серця, то вони бувають на 70 відсотків частіше у курців, аніж у некурців.

За цим останнім словом науки пішли діла, сказати б, на велику скалю. В тутешній суспільній і економічній системі найвищою інстанцією на такі проблеми є Конґрес у Вашинґтоні; без його твердого слова всі статистичні дані, перестороги, закляття найбільших авторитетів науки підуть на вітер. Вони будуть „голосом, вопіющим у пустині", або їх „зліквідує" всесильна реклама, пропаґанда і інші підземні трюки всесильної тютюнової індустрії. Для кращого успіху справу поставлено на найвищому ступні американського способу думання і тактики, коли йде про справи великої, загальної ваги. Наукові чинники, на підставі зібраного матеріялу, сказали своє слово, а решту віддано під розгляд Конґресу. Справа буде довга, але матиме історичне значення, не тільки для самої Америки.

Як сказано, дошкою рятунку для більйонової тютюнової американської індустрії стали нові методи „унешкідливлення" цигарок; штудерні, елеґантно виконані „наустники" із спеціяльною системою очищення, т. зв. фільтрації (филтер-типс). Різні компанії виробляють ці речі з різних матеріялів: з вовни, тонкого паперу, целюльози (рослинний продукт), з азбесту, а останнім часом найбільш „ефектовно" продуковані у

(Докінчення на стор. 7-й)

Б. Полянич

СТРІЛ УНОЧІ

СЕНСАЦІЙНА ПОВІСТЬ

(28)

Очі Ромка зустрілися з очима надкомісара Фільдінґа.

— Так! — сказали твердо очі й уста повторили:

— Так!

— Дякую вам! — схилив злегка голову Філдінґ. — Я знав, що ви так скажете, знав після того, що мені розказував про вас Кремер. І...

— І — докінчив Ромко, — комісар Кремер не згинув ні з нашої руки, ні на наш наказ.

Очі надкомісара прищурились. Він поволі сягнув до цигарниці, витягнув цигарку, засвітив сірника і закурив.

— Пане-товаришу, — цідив слова Філдінґ, — чи на те, що ви тепер сказали, можете присягнути?

— Можу! — впала тверда відповідь.

— А чи маєте якінебудь докази?

Ромко втомлено всміхнувся:

— Хіба ж, пане надкомісаре, не жадатимете від мене списка всіх членів підпільної організації і не відбиратимете поодиноко від кожного слова чести, що це не вони вбили?

Фільдінґ потер долонею чоло:

— Ваша правда, вибачте!

Хвилину панувала мовчанка. Ромко дивився на зелено-молочне світло лямпи й чорне вічне перо.

— „А може б його так спитати про Стефу?" — мигнула думка. Рішився.

— Пане надкомісаре, я вам відповів щиро й без обиняків на ваше питання. Чи можу я тепер з черги щось спитати?

— Прошу!

— Чи міг би я вас спитати, що сталося з моєю сестрою, Стефою Труцькою, яку сьогодні ранком звільнено з тюрми?

Надкомісар Фільдінґ уважно глянув на Ромка.

— Так, ви ще того не знаєте...

Хтось сягнув холодною долонею до серця Ромка й сильно стиснув його.

— Нічого не знаю!.. Що сталося?

Фільдінґ піднявся з-за бюрка й підійшов до Ромка:

— Будьте мужчиною, пане-товаришу...

Ромко підвівся з крісла і йому здавалося, що на його плечі поклав хтось величезний тягар. А здалеку, дуже здалеку, десь начебто з-під підлоги, доходив до нього голос Філдінґа:

— Сьогодні вполудне знайдено Стефу... стріл в око... не мучилася... слідство ведеться...

Не розумів:

Хто вбитий? Та ж він сьогодні бачив і говорив зі Стефою? Ні, це помилка, напевно помилка...

— Хто її пізнав?.. Її ще не перевезено до Анатомічного Інституту, вона тут, в підвалі, його властне тому й попрохали зайти...

Надкомісар Фільдінґ узяв легенько Ромка за плече.

— Труп лежить у підвалі, внизу... Будьте мужчиною, голова розчерепленна...

— „Чому ця кімната така довга, я навіть цього не завважав?.." — крутилося в голові Ромкові, в устах було сухо і хотілося дуже пити...

— Властиво, що я тут роблю? Чого я іду з Фільдінґом, коли я прийшов до Кремера..."

— Труп лежить у підвалі, внизу..." Годі пізнати, голова розчерепленна...

— „Чий труп? Хто лежить?" — хотів крикнути Ромко й спинився.

Стояли посередині сходів. Білі гладко розмальовані стіни. Біля нього стояв надкомісар Фільдінґ.

— Може відпочинете хвилину? — спитав Фільдінґ.

Ромко здригнувся, потер рукою чоло й насилу відповів:

— Ні, дякую, ходім, це... далеко ще?

Фільдінґ вказав рукою:

— Ось тут.

Зійшли кілька сходів вниз і Фільдінґ відчинив низенькі двері. Ромкові забракло в грудях подиху. На хвилинку спинився, і щось червоне майнуло йому в очах. Надкомісар натиснув ґудзик, заблисло світло.

На лаві бовваніло щось прикрите плащем, з-під якого визирав шматок суконки Стефи.

— „Якби тільки перейти цих кілька кроків! — постановив Ромко, — якби тільки ще цих кілька кроків, а там...

А там, ліворуч лавки стояв клуночок Стефи.

І нагло якась нестримна хвиля жалости підійшла до горла. Сам не знаючи як, швидко підійшов до лавки, відкинув плащ і зараз же закинув його назад.

Це вже не була Стефа, не її голівка. Це була якась маса, довкруги якої клубочками крутилися обкипілі кров'ю її золотисті кучері. Волосся її, суконка була її, мештики були її, але це вже не була вона.

В очах Ромка пекло. Він непорушно дивився на те щось, накрите веретою. Дивився, щоб відтворити собі її обличчя, таке дороге йому обличчя. Щойно тепер він усвідомив, що Стефа ніколи вже не ждатиме його, ніколи не промовить до нього ні слова, не всміхнеться, не пожартує.

— „І ми разом не підемо вже ніколи до кіна!" — чогось прийшло йому на думку.

Поволі нахилився над трупом і торкнув устами мештика Стефи. Звернувся до Фільдінґа. В очах горіли якісь таємні, несамовиті вогники.

— Це... ваша робота, пане надкомісаре? — спитав глухо.

Надкомісар Фільдінґ поважно глянув йому в вічі:

— Вибачте, я ще так низько не впав.

Ромко схилив голову.

— Дякую, пане надкомісаре! Ще сьогодні повідомлю моїх батьків. Думаю, що ви не матимете нічого проти того, щоб сестру похоронили ми?

Фільдінґ знизав плечима.

—При чім тут я? Адже ж я казав вам, що вашу сестру вбили за містом. І... можете нам допомогти?

ПРОТОКОЛ
З НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ, ЯКЕ ВІДБУЛОСЯ В ДНЯХ 27-го до 31-го ТРАВНЯ 1957 РОКУ НА „СОЮЗІВЦІ" В КЕРГОНКСОН, Н. Й.

(3)

Звіт Редактора „Свободи" А. Драгана

(Продовження)

„Свобода" і її читачі

Це стара правда, що газета така, як суспільність, а суспільність така, як її преса. Суспільність відповідає за свою пресу, а преса відповідає за суспільність, вона є — як казав Франклін — „охоронцем її репутації". В наших, українських обставинах, відповідальність Редакції „Свободи" куди більша, ніж будь-якої іншої редакції. Всі бо вільні народи мають численну пресу, після якої сумарично можна оцінювати і нарід. Інакше в нас, в обставинах поневолення українського народу, при повній відсутності будь-якої свободи преси і слова. В таких обставинах, кому ж, якій іншій українській газеті, як не „Свободі" призначено це франклінівське дбати про репутацію поневоленого народу? Кому ж як не „Свободі" та її видавцеві УНСоюзові призначено таке величезне завдання, як бути леґітимацією української думки, української культури та української духовости перед широким світом? В нашому суспільстві в одному і другому відношенні є ще — що так скажу — багато місця на поліпшення, хоч рівночасно мушу з приємністю ствердити, що відношення між „Свободою" і її читачами з кожним днем поліпшується, що є взаємна увага і респект, хоч це, очевидно, не виключає і деяких недомагань. Згадаю про деякі з них, що проявились у звітовому часі.

Наша публіка радо критикує газету. Критикує часом оправдано, а часом ні, але наша Редакція кожну критику приймає з однаковою увагою і — я сказав би — з вдячністю, бо саме ці критичні завваги, оправдані вони чи ні, допомагають нам постійно перевіряти нашу працю і тим самим її постійно поліпшувати.

Інакше мається справа, коли мова про будь-які критичні завваги газети на теми та у відношенні до суспільности і її діячів. Жадна суспільність і жаден її діяч не є святі, а без здорової і речевої критики не може бути прогресу. Тим часом деякі частини нашої суспільности і деякі наші діячі, які вважають себе за ідеальних, фактично ще навіть не доросли до того, щоб прийняти найбільш оправдані критичні завваги. Ми мали в звітовому часі один клясичний приклад на це твердження, як один з наших діячів прийняв потверджені ним же самим правдиві критичні завваги на його адресу як особисту обиду, вискочив — як кажуть — зі шкіри та порозписував примітивні своєю формою і змістом листи-пашквілі на „Свободу". Жертвою тих листів впали і деякі засліплені одиниці — конкретно знаю три такі випадки — які звернулись до Редакції з протестом, мовляв, „обчорнюєте" нашого діяча. Тим часом — логіка проста: якщо видвигнені критичні завваги були правдиві, а такі вони були і це потвердив сам згаданий діяч, і коли автори протестів вважали їх за „обчорнення", то ними обчорнив себе тільки згаданий діяч, який їх допустився, а не „Свобода", яка про них згадала.

В кожному разі справа здорової і речевої критики, як одного з основних факторів вільного суспільства і як одна з головних ґарантій прогресу, є в нашому суспільстві чи не найслабшим місцем. При цьому скрайності викликують скрайності. Деякі наші пресові органи утотожнюють поняття критики з поняттям лайки, а з другого боку деякі частини нашого суспільства і деякі наші діячі попадають також у скрайність та кожну, навіть найбільш доброзичливу і речеву критику вважають обидою і обчорнюванням. Це була одна з головних проблем нашо Редакції у звітовому часі, в році того ж Франкліна, який — повторюю — писав, що „ніщо не має такого значення для загального добра, як виховання і вишкіл суспільности в мудрости і чеснотах, бо мудрі і чесні люди є далеко більшою силою, ніж багатство і зброя". Речева, здорова і доброзичлива критика тут рішальна. Франклін твердив, що газета повинна вважати себе „охоронцем репутації" своєї суспільности. Репутації суспільности не можна охоронити промовчуванням всіляких недомагань, а тільки дбайливістю, щоб тих недомагань не було. Це одне з головних завдань і відповідальностей газети і Редакція „Свободи" не тільки здає собі з того справу, але й відповідно поступає, маючи, очевидно, на увазі весь той комплекс, про який була мова вище.

НА ШЛЯХУ НЕВПИННОГО РОСТУ

В газеті, як і в житті, є тільки дві можливості: або розвиватись і йти вперед, або занепадати і нидіти. Стояти на місці не можна. Очевидно, що ніхто не буде вагатись щодо вибору з цих двох альтернатив. Як виглядала ця справа в „Свободі" в звітовому часі?

Щоденник

У звітовому часі не було жадних змін у персональному складі Редакції, хоч зайшли деякі зміни в рядах кореспондентів. У самій Редакції щоденника, себто в її приміщеннях, працювали, як і в попередньому році, крім звітодавця, ще такі редактори, називаючи їх поазбучно: ред. Вячеслав Давиденко, ред. Іван Кедрин-Рудницький, ред. Богдан Кравців та д-р Лука Луців. Членом Редакції, хоч він і не працює в її приміщеннях, є письменник-фейлетоніст Іван Керницький (Ікер). Жаден з цих редакторів не потребує оцінки чи характеристики, бо вона вже не від сьогодні мають своє ім'я і своє місце в історії української журналістики, публіцистики і літератури та громадського життя. Спільними зусиллями та спільною відповідальністю цих членів Редакції „Свобода" стала такою, якою вона є сьогодні та якою ще може бути завтра. З окремим признанням хочу ствердити і підкреслити прикладну співпрацю всіх членів Редакції, базовану на взаємному довір'ї та взаємній дружбі і пошані, як і взаємному зрозумінні та виро́зумінні. З таким самим признанням хочу ствердити співпрацю Редакції з усіма разом та з кожним зокрема членами Головного Екзекутивного Комітету, зокрема нашим Головою п. Галичином і касиром п. Слободяном, членами Головної Контрольної Комісії та Головної Ради, що й завжди було та є першою передумовою нашого розвитку.

На членах властивої Редакції праця для „Свободи" далеко не вичерпується. Вони є тільки ядром та своєрідною Екзекутивою тих понад 600 осіб, імена й адреси яких є записані в нашій редакційній картотеці та які своїми статтями, дописами, думками та радами і порадами становили суму тих зусиль, результатом яких була „Свобода" в звітовому часі. Між тими постійними кореспондентами „Свободи" є й члени Головного Уряду, між ними декан кореспондентів, головний контролер інж. С. Куропась, а далі д-р В. Падох, д-р В. Ґалан, п-ні Демидчук, п. Давискиба та майже всі інші. Всім їм належиться наше признання і вдячність, бо без них, без їхньої доброзичливости та їхньої співпраці, „Свобода" ніколи не була б тим, чим є: справжньою всенародною газетою. Окреме признання належить ще тим трьом десяткам постійних кореспондентів, переважно акредитованих у чужих країнах наших професійних робітників пера, які дають часто максимальне знання і труд за мінімальну, часто тільки символічну винагороду. Їм усім, усім тим тисячам і тисячам членам членів УНСоюзу належиться признання і вдячність, бо це в першу чергу їхня заслуга, що „Свобода" існує і розвивається.

Звітовий рік можна вважати у великій мірі — коли мова про „Свободу" — стабілізаційним роком після тієї втрати і того потрясення, що його зазнала „Свобода" по смерті її довголітнього головного редактора, сл. п. д-ра Луки Мишуги, перед двома роками. Це не була легка справа, бо ж із смертю покійного д-ра Мишуги „Свобода" втратила одну із тих підвалин, на яких вона стояла. Якщо вона після тієї втрати не захиталась, то це в першу чергу заслуга самого покійного Мишуґи, що про це ще за свого життя подбав, залишивши свою велику ідейну та моральну спадщину, що стала власністю та збагатила і скріпила ту велику духову скарбницю, яку створив Український Народний Союз і його орган.

Завершивши свою стабілізацію праці, Редакція „Свободи" створила цим передумови дальшого проґресу. Він був зроблений вже у звітовому часі. Поширено ділянки інформації і коментарів в щоденнику, поліпшено звітування з українського життя, наладнано краще кореспонденції з місцевостей, збільшено різноманітність друкованого матеріялу та підкреслено його виключність і оригінальність, збільшено джерельну базу редакційної праці хоч би тим, що збільшено підручну редакційну бібліотеку новими творами, включно з таким куріозом, як сорок кілька томів т. зв. Бальшої Совєтської Енциклопедії, яка є, можна б сказати, невичерпаним джерелом большевицьких брехень, а тим самим і важливим матеріялом для тих, що ті брехні виявляють та проти них боряться.

Величезний проґрес зробила „Свобода" в звітовому часі також в ділянці своїх технічних можливостей. Тут у першу чергу треба згадати про купно, інсталяцію та „пущення в рух" власної клішарні, що є під керівництвом технічного керівника нашої друкарні п. Софрона Федева. Всі українські кліші, які бачите тепер в наших виданнях, це вже наша власна продукція. Актуальні політичні фотографії одержуємо, як і раніше, із спеціяльної ілюстраційної служби.

В змаганнях до дальших поліпшень і проґресу „Свободи", в звітовому часі ми робили деякі інтересні зусилля, які, правда, не завершено, але які настільки характеристичні, що про них варто згадати. Маю на думці заходи, щоб „Свобода" стала членом найбільшої в світі пресової аґенції-кооперативи Асошіейтед Пресс. Стати членом тієї кооперативи-аґенції — справа не легка. Треба раніше дістати відповідну аплікацію про вступлення в члени, опісля ту аплікацію виповнити та переслати, перейти дбайливу перевірку та мати відповідні рекомендації. Скажу коротко, що все це ми перейшли, все зробили і результат був такий, що до нашого В-ва зголосився особисто асистент директора тієї аґенції, а його перша завважа була: яким чудом „Свобода" потрапила виробити собі таку добру репутацію, а дальше дослівне твердження, що „Свободу" приймуть з одвертими раменами до тієї аґенції. Згідно з виясненнями, які ми одержали від представника АП, користі з нашого членства в тій аґенції були б, або могли б бути дуже великі не тільки для „Свободи", але й для того, що ми розуміємо під українською справою та українською правдою. Ставши членом АП, кожний кореспондент тієї аґенції був би нашим кореспондентом і ми могли б ним відповідно розпоряджати, покриваючи кошти виконання наших спеціяльних доручень. В Редакції була б заінстальована далекописна машина (телетайп), але найважливіше те, що тоді ми мали б не тільки право користуватись інформаціями АП, але рівночасно мали б право та навіть обов'язок передавати тій аґенції і через неї поширювати ті вістки та інформації, які ми маємо та яких не має чи не може дістати АП. „Свобода" не стала, чи ще не стала членом АП. тільки тому, що це коштувало б їй бодай 10,000 долярів річно і на це вона в теперішніх обставинах аж ніяк не може собі позволити, але заходи в цій справі, думаю, є досить характеристичні для „Свободи" в кількох відношеннях.

„Юкрейніен Віклі"

Звітуючи про цей наш англомовний „Український Тижневик", я міг би тільки повторити завваги і твердження із свого минулорічного звіту, які ще можуть бути у Вашій пам'яті. Ці завваги зводились до таких основних точок: „Юкрейніен Віклі" не цілком відповідає своїм завданням, не цілком використовує свої можливості і не завжди виконує ту ролю, яка йому призначена в нашій організації та в нашій суспільності. Минулого року я заповів відповідні заходи та спроби для поліпшення ситуації, підкреслюючи, що це не є справа легка та що тепер уже потрібний буде подвійний труд, щоб цю проблему розв'язати. В результаті тих завваг та їх обговорення, Головний Уряд УНС на своїх минулорічних нарадах схвалив для головного редактора повновласть, уповажнюючи його поробити, в порозумінні та за апробатою Екзекутивного Комітету, такі заходи, „які могли б бути необхідні для дальшого росту і розвитку „Свободи" та її видань", включаючи в це і персональні та технічні зміни.

Деякі рішучі заходи в цьому відношенні були зроблені, але все ще без задовільного результату.

Це є все, що на цю тему необхідно сказати, а всі детальні вияснення, потверджені відповідними документами, можу на бажання дати в кожній хвилині. Такий був фактичний стан з нашим англомовним тижневиком у звітовому часі і я не бачу можливостей зміни такого стану, від'ємного для нашої організації в багатьох відношеннях, будь-якими половинчими засобами.

„Веселка"

Із цілком протилежними почуваннями та з великими надіями можна звітувати про наймолодший доріст „Свободи" — дитячий місячник „Веселку", що оце добігає вже до закінчення третього року свого життя. Для характеристики Редакції і редагування „Веселки", що є під загальною моєю контролею, долучую до мого звіту, як прилогу, звіт редактора „Веселки". проф. Володимира Барагури.

Від себе додам, що Редакція „Веселки" з проф. Вол. Барагурою, проф. Романом Завадовичем і ред. Богданом Гошовським, як і десятками співробітників з-поміж письменників і мистців, могла б послужити для всіх взірцем відповідальности, солідности і дбайливости та більше ніж заслуговує на найвищі признання і довір'я. Відмічую це з окремою приємністю та з окремим признанням для редакції „Веселки" і, головно, для проф. В. Барагури, з яким я є в постійному контакті та з яким співпрацюю безпосередньо, бо душі і характери нашої дітвори це ті скрижалі, що їх можна шліфувати тільки з найбільшим знанням, найбільшою дбайливістю і руками тільки справжніх майстрів.

У „Веселці" в загальному немає редакційних проблем, які вимагали б окремого чи окремих рішень, за виїмком одної: введення з початком цього року двох англомовних сторінок. Ця проблема була обговорювана і в пресі і наша Редакція одержала цілий ряд завваг від батьків і виховників. Категорії цих завваг зібрав у своєму редакційному звіті проф. Вол. Барагура і тут їх наводжу:

Становище й голоси громадянства в цій справі можна поділити на три групи. Перша — це повне заперечення й засудження уведення англомовних сторінок. Це становище проявилося в формі гострих, категоричних протестів, включно з відмовою передплачувати, поширювати та читати „Веселку", в формі загрози повного бойкоту видання з умовою зняти бойкот, якщо англомовні сторінки будуть усунені. Ця хвиля протесту була зокрема сильна у підготовній стадії до введення англійського додатку, коли ця підготова була тільки що заповіджена й дискутована в „Свободі" й громадянство ще не уявляло собі якслід, як цей додаток буде виглядати. Вже перше число „Веселки" внесло певне успокоєння й послабило становище непримиримих опонентів. Центром цієї акції було Торонто в Канаді. Противники англомовних сторінок твердили, що утраквізм (двомовність) у журналі противиться виховним і дидактично-методичним принципам, що введення англійських сторінок заперечує ідею збереження могодого покоління при українській національності, що такий крок прискорює і завершує процес повної національної асиміляції.

Причини й мотиви такого становища були різні. Діяли тут і персональні нехоті і групова конкуренція, чи зависть і фальшиво зрозумілий патріотизм і незнання діяння асиміляційних і денаціоналізаційних законів та формування нового типу українця в діяспорі і необізнання з типом т. зв. „тут родженого українця" і переоцінення факту, що процес американізування діє тут не від появи додатку „Веселки", а уже від понад 60 років, тобто від хвилини, коли на американський континент ступила нога першого українського іміґранта, врешті незорієнтованість, як фактично на практиці ці сторінки мають виглядати. Мимо вияснень у низці статтей у „Свободі", опоненти уявляли собі, що двомовність „Веселки" виглядатиме в той спосіб, що увесь матеріял буде поданий двома мовами, або, що цей матеріял матиме на меті конкурувати з американськими виданнями для дітей і, очевидно, цієї конкуренції видержати не зможе.

Одначе ці атаки послабли й арґументи відпали вже з появою першого числа „Веселки", а в тихли зовсім з появою наступних чисел журналу, коли громадянство побачило, що матеріял в англомовних сторінках наскрізь національно-український, що він у цікавий спосіб знайомить дітей, які не знають зовсім, або тільки слабо українську мову, з життям землі їх батьків. В той спосіб не тільки не пособляє процесові асиміляції й денаціоналізації, а навпаки, сповільнює його, затримує, а в наслідок цього зберігає дітей для власного народу, отже до певної міри завертає процес асиміляції, що діє незалежно від англомовних сторінок „Веселки".

Друга категорія реакції — це критично-позитивні голоси, які висловлювали обґрунтовані сумніви щодо доцільности введення англомовних сторінок та подавали свої поради в тій справі. Ці люди вважали уведення англійських сторінок експериментом, який треба проводити з великим тактом і обережністю, щоб намічену ціль осягнути. Ці люди покладалися на почуття національної відповідальности ініціяторів англ. додатку і вірили, що експеримент буде стриманий, якщо його наслідки покажуться небажаними. З тих кіл вийшла пропозиція, варта застанови, щоб англомовні сторінки побільшити до 4-ох і друкувати їх поза паґінацією українського тексту „Веселки" з власною паґінацією так, щоб можна було вилучити їх з українського тексту „Веселки", як окрему цілість. Це міг би бути вступний крок до окремого англомовного журналу з українознавчою тематикою, якщо б показалася потреба такого.

Врешті третя категрія голосів, які прийшли на зміну противникам англомовних сторінок і залунали після появи перших додатків, це голоси прихильників цієї інновації. Ці голоси не вважають уведення англійських сторінок нічим шкідливим, а навпаки потрібним, корисним, а навіть конечним, бо подиктованим життєвими обставинами. Ці голоси походять з авторитетних кіл педагогів, письменників та вчителів.

Становище Редакції „Веселки": Редакція зайняла в тій справі вичікуюче становище. Не пересуджуючи справи в той, чи другий бік і не вважаючи самого факту уведення англомовних сторінок явищем шкідливим, ні з національного ні з виховного боку. Редакція вважає, що щойно проба життя й зібрання відповідних даних може дати підставу до кінцевих висновків — позитивних, чи неґативних, а вслід за тим до втримання й розбудови англійських сторінок, чи їх ліквідації.

Стільки на цю тему в звіті проф. В. Барагури.

Це є важлива справа, все ж таки навіть не повного пів року практики це ще рішучо замала перспектива, щоб можна було з повною рішучістю запропонувати якусь конкретну розв'язку. Думаю, що вже найближчий час її нам сам підкаже.

Додам, що з переходом на систему передплат при рівночасному продовжуванні збіркової кампанії в жовтні, ми створили кращу і певнішу матеріяльну базу для цього нашого важливого видання, а переходом на друк у формі

Звідомлення Контрольної Комісії про рух членів У. Н. Союзу

від 1-го січня до 31-го грудня 1956 р.

ПОВНОЛІТНІ ЧЛЕНИ

В день 1-го січня 1956 р. було повнолітніх членів	49,49
Прибуло за 12 місяців	3,23
Разом	52,73
Відійшло за 12 місяців	3,39
Остало	49,33
Значить, що за останній рік У. Н. Союз зменшився в повнолітніх членах на	15

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

В день 1-го січня 1956 р. було всіх дітей	21,511
Прибуло за 12 місяців	2,44
Разом	23,95
Відійшли за 12 місяців	2,103
Остало	21,84
Молодечий департамент збільшився за останній рік на	33
Оба департаменти разом мають членів	71,18

РУХ ПОВНОЛІТНІХ ЧЛЕНІВ ЗА 1956 РІК:

З початком січня 1956 р. було повнолітніх членів		49,492
У 1956 році:	прийнято нових	1,667
	прийнято з переступними листами	627
	прийнято з інших кляс	115
	прийнято наново	829
	Разом	52,730
У 1956 році:	суспендовано	1,064
	відійшли з переступними листами	608
	відійшли до інших кляс	110
	відійшли зо зворотом у готівці	422
	відійшли на безплатне продовження	15
	відійшли на виплачене забезпечення	420
	відійшли з виплаченим забезпеченням	213
	померли	545
	Разом	3,397
Віднявши 3,397 від 52,730, дістанемо загальне число повнолітніх членів з кінцем грудня 1956 р.		49,333

ПОВНОЛІТНІ ЧЛЕНИ БУЛИ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ В ТАКИХ КЛЯСАХ:

В старому роді забезпечення	183
В забезпеченні платнім по смерти з вкладками до 70 року життя	642
В забезпеченні платнім по смерти з вкладками впродовж 20 років	15,952
В забезпеченні платнім за життя з вкладками впродовж 20 років	11,172
В забезпеченні платнім по смерти з вкладками до 65 років життя	300
В забезпеченні платнім за життя з вкладками до 65 років життя	453
В новім забезпеченні на ціле життя для нових членів	11,367
В новім забезпеченні на ціле життя для старих членів	9,264
Разом	49,333

РУХ ЧЛЕНІВ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ЗА 1956 РІК:

З початком січня 1956 р. було всіх дітей членів		21,511
У 1956 році:	прийнято нових	1,676
	прийнято з переступними листами	247
	прийнято з інших кляс	106
	прийнято наново	412
	Разом	23,952
У 1956 році:	суспендовано	867
	відійшли з переступними листами	249
	відійшли до повнолітніх членів	105
	відійшли до інших кляс	107
	відійшли на безплатне продовження	—
	відійшли із зворотом в готівці	204
	відійшли на виплачене зобезпечення	2
	відійшли з виплаченим забезпеченням	564
	померли	5
	Разом	2,103
Віднявши 2,103 від 23,952, дістанемо загальне число дітей членів з кінцем грудня 1956 року		21,849

ДІТИ БУЛИ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ В ТАКИХ КЛЯСАХ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ:

У клясі 1-ій на $ 500	2,647
У клясі 2-ій на $ 400	576
У клясі 3-ій на $ 100	948
У клясі 4Р на $ 250	159
У клясі 4Р на $ 500	4,312
У клясі 4Р на $1,000	2,440
У клясі 4Р на $1,500	2
У клясі 4Р на $2,000	5
У клясі 4Р на $3,000	—
У клясі 5Е на $ 250	282
У клясі 5Е на $ 500	5,503
У клясі 5Е на $1,000	2,342
У клясі 5Е на $1,500	2
У клясі 5Е на $2,000	5
У клясі 5Е на $2,500	1
У клясі 6С на $ 500	1,427
У клясі 6С на $1,000	1,108
У клясі 6С на $1,500	1
У клясі 6С на $2,000	13
У клясі 6С на $3,000	4
У клясі Р65 на $ 500	16
У клясі Р65 на $1,000	8
У клясі Е65 на $ 500	47
У клясі Е65 на $1,000	1
Разом	21,849

Маючи на увазі, що з початком 1956 р. було всіх активних повнолітніх членів і дітей 71,003, а знова з кінцем 1956 р. те загальне число виносило 71,182, загальний приріст членів за 1956 рік виносить 179.

ЗАГАЛЬНЕ ЧИСЛО ПОВНОЛІТНІХ ЧЛЕНІВ І ДІТЕЙ ЗА ОСТАННІХ 5 РОКІВ:

З кінцем 1952 року було всіх членів 68,494, — прибуток	2,704
З кінцем 1953 року було всіх членів 70,221, — прибуток	1,727
З кінцем 1954 року було всіх членів 70,473, — прибуток	252
З кінцем 1955 року було всіх членів 71,003, — прибуток	530
З кінцем 1956 року було всіх членів 71,182, — прибуток	179

ПОРІВНЯННЯ З РОКОМ 1955

В 1956 році прийнято менше нових: 60 дорослих членів, 87 дітей.
В 1956 році прийнято з переступними листами: 14 менше дорослих, 31 менше дітей.
В 1956 році прийнято менше наново: 190 дорослих, 125 дітей.
В 1956 році суспендовано: 366 менше дорослих, 231 менше дітей.
В 1956 році відійшли зо зворотом у готівці: 67 менше дорослих 31 більше дітей.
В 1956 році відійшли на безплатне продовження, на виплачене забезпечення, і з виплаченим забезпеченням: 248 більше дорослих, 294 більше дітей.
В 1956 році померли: 87 більше дорослих, 16 менше дітей.
В 1956 році зменшилися кляси дорослих членів: Стара система на 11, кляса „О" на 29, кляса „Т" на 351 членів, бо до тих кляс не принимається більше членів.
В 1956 році зменшилися кляси молодечого департаменту: Кляса I на 137 членів (105 відійшли до повнолітніх членів), кляса II на 50 членів, і кляса III на 601 члена. До 2-ої і 3-ої зляси не принимаємо більше членів. Зменшились теж кляси Р і Е на $250 на 19 членів, бо на $250 забезпечення не принимаємо більше членів.

ДАЛЬШІ ПОРІВНЯННЯ

В 1956 році прийнято нових членів: 1667 дорослих, 1676 дітей, разом 3343 нових членів. В першій половині року прийнято 1657, а в другій половині прийнято 1686 нових членів. Найслабшим місяцем щодо нових членів був місяць липень (210 нових членів), а найкращим був грудень (339).

РУХ ВІДДІЛІВ

Впродовж року 1956 були зорганізовані такі Відділи:

Відділ 434, в Монтреал, Квіб., Канада
Відділ 494, в Доуфин, Ман., Канада.

Відділи розв'язані:

Відділ 88 в Спокан, Ваш.
Відділ 495 в Гелена, Монт.
Відділ 503 в Вестминстер, Б. К., Канада.

Відділи злучені:
Відділи 24 і 450 були злучені в один Відділ 24, в Ранкін, Па.

З початком січня 1956 р. було Відділів	498
Впродовж року 1956 зорганізовано	2
Впродовж року 1956 злучено 2 Відділи в 1	1
Разом	501
Розв'язано	2
Злучено	2
З кінцем 1956 року було всіх Відділів	496

Головна Контрольна Комісія УНСоюзу:

Д-р Володимир Ґалан, голова
Інж. Степан Куропась, місто-голова
Іван Іванчук, секретар
Петро Кучма та інж. Володимир Коссар, члени

Джерзі Сити, 25-го травня 1957.

окремого журналу, на доброму папері і в кольбрах ми не тільки виявили нашим членам і читачам добру волю, але і вказали заохочуючі можливості дальшого розвитку і росту. „Веселка" коштує нас дуже багато труду і зусиль, але думаю, що цей труд виплатиться сторицею, бо він кладе тривкі основи під наше майбутнє. Журнал „Веселка" — це справді веселка надії на нашому захмареному національному небосклоні.

Сторінки молоді, літературний додаток

Також і в звітовому році ми продовжували видання сторінок молоді кожного тижня при призначеному для молодшої ґенерації англомовному тижневику. Сторінки ці, що друкуються ротаційним порядком, це „Пластова Ватра" (ред. п-ні Ольга Кузьмович), „Промінь" — сторінка МУН (ред. А. Домарадський), „Студентське слово" (ред. М. Яримович), „Український спорт (ред. проф. д-р Е. Жарський), „Шлях молоді" (ред. Е. Несторук) та „Фото-Кіно-Аматор (ред. С. Федів). Цими сторінками, які вже є в 4-му році видання, як і „Українським Тижневиком" та „Веселкою" УНС і його Видавництво охоплює і обслуговує практично весь широкий вахляр нашої молоді та її організацій. Додам, що редактори цих сторінок працюють цілком безкоштовно, роблячи цим велику прислугу і своїм організаціям і нашій спільноті, а тим самим і УНСоюзові. Їм цілком заслужено належиться признання і вдячність. Очевидно, що всі ці сторінки виходять під всебічним наглядом Редакції „Свободи".

Продовжували ми в звітовому часі і наш літературно-мистецький двотижневий додаток, що завдяки багатьом своїм співробітникам та загальній редакції став сьогодні поважним авторитетом в літературних та мистецьких справах, як і поважним вкладом у наш загальний культурний розвиток.

Спеціяльні видання

У звітовому році, як і в попередніх, при „Свободі" та у „Свободі" появилось ряд спеціяльних видань, як „Вісті ЗУАДК", „Вісті УКК", окрема сторінка сарсельського Відділу НТШ і подібне. Також і ці видання появляються під загальним наглядом нашої Редакції.

Календарі, книжки

Календарі УНСоюзу, що появляються безперервно від 1949-го року та стали наймасовішим українським книжковим виданням, є ділом Редакції „Свободи", як і інші неперіодичні книжкові видання. Через нашу Редакцію перейшла тількищо опублікована англомовна книжка проф. Кларенса Меннінґа „Гетьман України Іван Мазепа", в нашій Редакції концентрується все ще продовжувана праця над англомовними виданням Енциклопедії Українознавства. Уже в найближчих днях повинен би появитись з друку окремою книжковою відбиткою заповіджений в минулорічному звіті збірник надрукованих у „Свободі" матеріялів з нагоди 100-річчя народин Івана Франка, що появиться в спільному виданні „Свободи" і НТШ. Частинно в обрібці, а частинно в пляні маємо ряд інших видань, зокрема для молоді і дітвори.

„Трибуна УНС"

Із цим спеціяльним нашим щомісячним виданням, що появляється на двох сторінках рівночасно з рекордовим і касовим звітами нашої організації, Ви знайомі краще, ніж з іншими спеціяльними виданнями і було б зайво довше над ним зупинятися, хоч воно без сумніву заслуговує на окрему увагу. Завдяки цій Трибуні ми могли систематично зібрати та виясняти цілий ряд найважливіших проблем нашої організації, могли кожночасно коментувати найактуальніші наші проблеми та дати нашим членам і секретарям Відділів та організаторам єдиний в своїм роді матеріял для їхньої праці на місцях. Боюся тільки, що ця наша спеціяльна Союзова Трибуна все ще невикористовувана як слід і її роля та значення недоцінювані.

Адміністрація, друкарня

Не можу не згадати у своєму звіті ще бодай кількома словами і про два інші рішальні відділи В-ва „Свобода", що разом з Редакцією становлять чи не найбільш імпозантний видавничий український образ у вільному світі. Це наша Адміністрація, яку очолює наш голова п. Д. Галичин та асистенткою якого була п. Джозефін Гібайло-Гіббонс, і наша друкарня, технічним керівником якої є п. Софрон Федів. Це окремі відділи нашого Видавництва з окремими призначеннями, але їхня праця з редакційною до тої міри зазублюється, що всі ці три відділи: Редакція, Адміністрація і Друкарня становлять практично одну гармонійну цілість, прикладно зі собою співпрацюють та собі взаємно допомагають. Тільки завдяки кваліфікованости працівників усіх тих відділів, завдяки їх наполегливості та гармонії наше В-во може виконувати ту величезну працю, яку виконує та яка без сумніву є одним з найпереконливіших доказів живучости нашої організації і нашої спільноти.

Закінчення

Цією загальною характеристикою „Свободи" та її видань далеко не вичерпується весь великий засяг її праці та її досягнень у звітовому часі. Проте, обмежений часом, я хочу на закінчення висловити глибоку впевненість, що „Свобода", яка була тим творчим словом, що сталось тілом у формі Українського Народного Союзу та яка є дальше його ідейного основою і його ідейним змістом, ще далеко не є завершенням наших можливостей та має ще перед собою великі завдання і велике майбутнє. Віримо, що при Божій допомозі та спільною працею ми ці завдання виконаємо, бо вони є нашим призначенням.

На цьому вичерпано звітування. Заступник головного предсідника адв. М. Пізнак перебирає провід нарадами та відкриває дискусію над звітом Д. Галичина.

Дискусія над звітами

Дискусія над звітом Головного Предсідника Д. Галичина

Іван Кокольський запитує: 1. Цього року видано календар „Свободи" на кращому папері. Який був відгук в заплаті за нього та в пожертвах на фонд? 2. Хто виконує працю гол. секретаря в канцелярії після смерти сл. п. Г. Германа? 3. Хто і як вирішує справу нових будов і розбудов та нових інвестицій на Союзівці?

Д. Галичин: Відгук на календар в звітовому році був слабший, ніж у попередньому, бо коли в попередньому році приблизно 8,000 осіб відгукнулось заплатою чи пожертвою, то в звітовому році таких було вже на тисячу менше. Тому і вислано карточки з пригадкою, що в результаті поліпшило справу, бо вже досі на ці карточки відгукнулось приблизно 1,000 осіб. На цьому ми плянуємо закінчити практику висилки календаря на адреси всіх передплатників „Свободи" і в цьому році вишлемо його вже тільки тим, що платили за календар у попередніх роках. Згідно з теперішнім станом, витрачені на календар гроші повернуться, але зарібку не буде.

2. Працю головного секретаря в канцелярії виконують тепер урядовці канцелярії під доглядом звітодавця, Д. Галичина. Англійську кореспонденцію полагоджує п. Т. Лютвіняк, а українську д-р І. Козак, В. Сохан та д-р Я. Падох. В канцелярії немає жадних залеглостей.

3. Щодо розбудови та інвестицій на Союзівці — полагоджується на підставі загальних директив Головного Уряду. Тепер уже ми не можемо вертатись назад. Як хочемо, щоб Союзівка рентувалась, мусимо її зробити рентовною, а це вимагає інвестицій. Тепер, наприклад, побудовано нові спортові майдани для молоді. Молодь — найкращі гості на Союзівці і їй треба дати те, чого вона собі бажає, бо здобути, вдержати і придержати при Союзі молодь — це одне з головних завдань нашої організації. Все ж таки інвестиції в Союзівку тепер відповідно обмежується.

Ів. Кокольський рекомендує перевірити можливість перетворення тенісових кортів у ковзанки в зимовому сезоні, бо він знає, що таке практикується.

М. Давискиба: В звітах багато говориться про позички. Яка є користь з позичок? Були завваження щодо інвестицій в бондах. Чи не можна б слабші бонди, це є з нижчими відсотками, виміняти на ті, що дають кращі відсотки? У звітах підкреслювано зріст інвестицій в морґеджах та тенденцію дальшого росту. Чи, даючи морґеджі, практикується відповідну обережність та відповідні забезпечення на випадок змін у господарській коньюнктурі?

Д. Галичин: Бондів не можна перемінювати. Цю процедуру можна б перевести тільки продажжю старих і купном нових бондів, а така калькуляція не поплачується. Щодо морґеджів — риск завжди і всюди існував та існує, але ми є дуже консервативні і обережні. Заки ми признаємо кому морґедж, перевіряємо докладно, хто є ці люди, що бажають морґеджу, який їх вік, яка працездатність, навіть які їх родинні відносини. Очевидно, що найосновніше перевіряється вартість власности, на яку дається морґедж. Ми також дуже консервативні у відсотках морґеджу до вартости власности. УНСоюз старається не переступити морґеджами 60% вартости посілости, хоч є інституції, які дають 70 і більше відсоткові морґеджі. Перевірку переводимо при допомозі наших головних урядовців на місцях, а також, очевидно, фахових оціночників.

Анна Чопик в тій саній справі: хто покриває видатки, зв'язані з морґеджами?

Д. Галичин: Той, хто бере морґедж.

М. Давискиба: Зустрічався з наріканнями секретарів Відділів на те, що головна канцелярія не дає точних і швидких відповідей на зажалення членів.

Д. Галичин: Немає випадку, щоб член звертався до головної канцелярії в будь-якій справі і не дістав відповіді. Пропонує перевірити справу зажалення.

М. Пізнак заповідає, що пізніше він дасть подрібні вияснення щодо техніки уділювання морґеджів.

Ів. Іванчук: У звіті та в дебатах говориться про табір для дітей. Чи була в цій справі якась конкретна ухвала?

Д. Галичин: Була.

Ів. Іванчук: Саме тепер видко, що на Союзівці провадяться великі роботи з вирівнюванням площі. Скільки це все буде коштувати, які є в цій справі контракти?

Д. Галичин: Було дві компанії, що дали свої пропозиції — Келі і українець Ґурняк, якого сам анґажував і нам нарадив сл. п. Данильченко. Келі хотів по 12 долярів на годину за робітника і „бульдозера", а Ґурняк бере по 8, і він також показався більше працьовитим та солідним і сам дбає, щоб роботу швидко і добре завершити, бо має багато контрактів. Він робить понадгодиново, але без „овертаймів" у платні.

Ів. Іванчук: Коли і в яких сезонах приїжджає на Союзівку молодь та хто вона така, чи це члени УНС?

Д. Галичин: При реєстрації гостей на Союзівці є окрема рубрика, в якій записується, чи гість є членом. П. Квас зорганізував до Союзу деяку кількість тих, що не були членами. Тепер створено окремий Відділ УНС на Союзівці, до якого можна буде відразу вписувати членів. В даному сезоні плянується дати членам УНС 5% опусту в коштах побуту на Союзівці.

Ів. Іванчук: Чому не береться оплати за вступ на Союзівку? Приїжджають люди зі своїми харчами і напитками й тільки користаються з вигід Союзівки, але самі не вважають за відповідне цю Союзівку підтримати.

Д. Галичин: Вступного не береться, але практика виказує, що немає багато таких випадків, аби гість приїжджав на Союзівку і обмежився тільки до своїх харчів чи напитків.

Ів. Іванчук: Хто користатиме із тих спортових майданів, що їх тепер приготовляється?

Д. Галичин: Спортовці, молодь, спортові клюби. Вирівняння та підготова майданів коштуватиме приблизно 7,000 долярів.

П. Кучма: У звіті широко говориться про старців. Проте досі немає жадного результату. Чи не можна б зробити бодай більше розголосу про можливість приміщення старців на Союзівці, аби люди, не знаючи такої можливости, не нарікали. Треба признати, що велику користь для молоді, як і для УНСоюзу приносять організовані в серпні курси українознавства для молоді. Є випадки, що в результаті такого курсу вписуються до УНСоюзу і учасники курсу і їхні батьки. Проте, чи не можна б влаштовувати ці курси дещо дешевше?

Д. Галичин: Курсів неможливо влаштовувати дешевше, бо вже навіть до цієї ціни, яка тепер є, УНС мусить доплачувати. Щодо старців — справа не пішла вперед, бо не зголошуються старці. Можливо, що задармо зголосилися б самі, або їхні діти зголосили б їх, але УНС не може приймати задармо, бо немає на це фондів. Пропоновано приймати старців за 80 долярів місячно, але все одно ніхто не зголошується, хоч до тих 80 долярів УНС мусів би доплачувати.

Д. Шмаґала: Один член УНС в Клівленді казав, що був би зголосився до дому старців на Союзівці, але коли дістав 85 долярів пенсії, то дочка воліла затримати і його і гроші.

Д. Галичин: Ще у відповідь на запит в справі курсів. Погоджується з П. Кучмою, що ті курси приносять користь і можна б приймати курсантів за дешевшу ціну, але тоді УНС мусів би ще більше доплачувати, як уже тепер доплачує.

П-ні Штогрин: Висилка календаря на адреси передплатників „Свободи" без їхнього замовлення викликає серед деяких членів негодування. Друга справа — сказано, що морґеджі уділюються на 5 або більше відсотків. Чим Екзекутива керується у визначуванні відсотків?

Д. Галичин: Висотою морґеджів і членством аплікаnта. Якщо сума морґеджу мала, зглядно залежно від суми члени платять 5 до 5 і ¼ відсотка, а не-члени 5 і ½ відсотка, або і більше.

П-ні Штогрин: Хто оцінює вартість посілостей, на які дається морґеджі, і хто назначує таксаторів? Як сплачується позички?

Д. Галичин: Місцевий головний урядник, фаховий оціночник, часом банк і т. п. Позички видається тільки на грамоти і їх сплачує член так, як хоче. На випадок його смерти, позичку стягається із забезпечення.

Пані Штогрин: Добре, що даватиметься 5 відсотків знижки членам за побут на Союзівці. Щодо дитячої оселі — була ухвала, щоб не будувати нових приміщень, натомість використати одне з існуючих.

Ів. Іванчук: Щодо позичок членам на їхні грамоти рекомендує таку процедуру, щоб виказу заборгованости не посилати до секретарів Відділів, але безпосередньо до боржників.

Д. Галичин: Це можна б зробити, але в УНСоюзі немає адрес за виїмком тих, що дістають „Свободу", а з іншими членами можна контактуватись тільки через Відділи.

Т. Шпікула: 1. Що є з англомовною Енциклопедією Українознавства, коли буде видана, скільки коштуватиме видання та яка буде продажна ціна? 2. Вже була мова на конвенції про пенсію для працівників Головної Канцелярії і „Свободи". Як мається ця справа? 3. Скільки коштуватиме пам'ятник Шевченка на Союзівці? 4. Не наладнана ще висилка „Веселки", бо є люди, включно з ним самим, які вислали гроші і не одержують журналу.

Д. Галичин (відповідає „зкінця"): „Веселку" висилається тільки тим, що висилаючи гроші, виразно зазначили, що вони хочуть одержувати журнал. Пам'ятник Шевченка — сама статуя коштує 5,000 долярів, а все коштуватиме 7,000 долярів. Щодо пенсії — на конвенції в Питсбурґу схвалено, щоб працівники Головної Канцелярії УНС і „Свободи" одержували відповідну ремунерату після 10 років праці. Це обмежено і не цілком справедливо, бо в усіх установах і підприємствах дбається про відповідне забезпечення працівників на старість, непрацездатність чи забезпечення їх родин на випадок їхньої смерти. Тому Контр. Ком. запропонувала приготовити відповідний плян та представити його найближчій конвенції, що й буде зроблене. Справа Енциклопедії була складніша і трудніша, ніж це початково могло здаватись. Тепер уже весь матеріял готовий до першого з двох томів, його переписується і він ще до кінця цього року буде зданий до друку. Кожний з двох томів матиме приблизно 700 сторін і кожний коштуватиме по 20 долярів, а обидва томи разом матимуть продажну ціну 35 долярів.

А. Драган: дає додаткові вияснення щодо організації, підготови та перевірки матеріялів.

Вол. Коссар: Чи Головний Уряд передбачує безкоштовну роздачу певної кількости примірників енциклопедії?

Д. Галичин: Не передбачає.

Вол. Коссар: Дотеперішні засоби пропаґанди і поширення Союзової ідеї не цілком вистачальні і не задовольняють всіх потреб і вимог. Що Головний Уряд думає дальше в цій справі робити?

Д. Галичин: Зменшити платні оголошення в пресі, натомість старатись збільшити їх в радіо.

Анна Чопик: Місячні звіти виказують забагато таких відділів, що залягають з вкладками. Що робить в цій справі Головна Канцелярія?

Д. Галичин: Це було в грудні, а в січні вже майже всі Відділи вирівняли свої залеглості.

Вол. Дідик: Минулого року розіслано секретарям Відділів обіжники в справі вибору та кращого добору урядовців Відділів. Бували випадки, що секретарі промовчували ці інструкції перед членами. Чому не надруковано того в органі УНС, щоб познайомити з цим і членів? Це одне. А друге: головного контролера І. Іванчука повідомлено, що до Дітройту приїде організатор Білецький, але не повідомлено коли він приїде. Опісля нагло повідомлено про приїзд, але вже не було часу скликати Відділів.

Д. Галичин: Поради щодо вибору нових урядовців були надруковані в „Свободі". Щодо п. Білецького, то він сам не подав своєчасно правильної інформації про його виїзд.

Д. Шмаґала: Як мається справа з судовим процесом проф. М. Чубатого проти „Свободи?"

Д. Галичин: На це відповість адв. Пізнак при дебатах над його звітом.

П-ні Демидчук: Як мається справа з висилкою „Веселки" закордон? Яка висота запомоги для членів?

Д. Галичин: „Веселку" висилається закордон безкоштовно переважно для дітей незаможних еміґрантів або для дивячих садків, таборів і т. п. Полагоджуємо позитивно майже всі прохання в цій справі, сподіючись, що заможніша спільнота наша в цій країні складе на це відповідні фонди. Щодо висоти запомоги із запомогового фонду вона не має нічого спільного із сумою забезпечення, та є хворі і непрацездатні члени, які вибрали на запомогу більшу суму, ніж їх забезпечення, при чому їхнє забезпечення залишається непорушне. Всі платять однаково до запомогового фонду і всіх однаково трактується, без уваги на висоту забезпечення. Одноразова сума запомоги не може бути більша понад 100 долярів.

Предсідник нарад адв. М. Пізнак стверджує, що вичерпано запити.

М. Давискиба ставить внесок, щоб звіт прийняти.

П-ні Чопик підтримує внесок.

Внесок прийнято одноголосно вставанням з місць та оплесками.

Дискусія над звітом заступника головного предсідника адв. Михайла Пізнака

Після обідової перерви від год. 12 до 1-ої вполудне заступниця головного предсідника п-ні Г. Жеребняк перебирає дальший провід нарадами та відкриває дискусію над звітом М. Пізнака.

Д. Шмаґала повторює свій запит в справі процесу Чубатого.

М. Пізнак вияснює, що процес назначений на другий тиждень червня, але існує правдоподібність, що він буде відложений.

Ів. Кокольський: Чи існують вигляди та можливості на збільшення висоти забезпечення в УНСоюзі порядком перезабезпечення (реіншуренс)? Які є дальші пляни щодо інвестицій в морґеджах? Чи немає потреби встановити в головній канцелярії спеціяльний морґеджовий відділ?

М. Пізнак: Справа перезабезпечення-реіншуренсу належить до нових справ, бо про неї немає мови в звіті і вона ще не дозріла. Те саме відноситься і до дальших плянів відносно морґеджових інвестицій і встановлення морґеджового відділу в головній канцелярії.

Т. Шпікула: Із звітів та дебат довідуємось, що з огляду на все нові інвестиції, Союзівка не виплачується. Чи є які можливості влаштувати і вести її так, щоб вона виплачувалась? Друга справа — чому не скликано річне засідання Головного Уряду на той час, в якому буде відкриття пам'ятника Т. Шевченка на Союзівці?

М. Пізнак: Важко відповісти на запит в справі виплатности Союзівки. Її куплено з доручення конвенції та для багатьох завдаць, а її дотеперішнє ведення все ще має експериментальний характер. Усі ті вимоги, що їх ставиться до Союзівки, потягають за собою і завжди нові потреби інвестицій. Є ще ряд нерозв'язаних проблем, як, наприклад проблема води, що є проблемою всієї околиці. Треба мати відповідні повновласті, щоб могти виконувати необхідні праці, бо не з усіми рішеннями і потребами можна чекати від річного засідання до засідання. Якщо мова про майбутній розвиток, то його не потрапив би передбачити навіть найкращий спеціяліст в такій ділянці.

Д. Галичин: Відносно другого запиту — статут передбачає, що річні наради повинні відбутись в травні, а відкриття пам'ятника постановлене на червень, щоб можна було викінчити зв'язані з цим роботи. Крім того, в червні вже є на Союзівці гості і річні наради не могли б відбуватись в такій спокійній атмосфері, як відбуваються тепер.

Ів. Іванчук: 1. Минулого року видвигнено ряд плянів щодо кращого охоплення УНСоюзом народженої тут „старшої молоді". Що зроблено в цій справі? 2. Коли, нарешті, будуть приготовані відповідні нові формулярі на аплікації в справі морґеджів? 3. Чи заступник головного предсідника знає про всі нові інвестиції для Союзівки, зокрема про всі закупи інвентаря для оселі?

М. Пізнак: 1. Справа молоді — це дуже серйозне питання і воно постійно турбує нас усіх. Багато дечого в цій справі зроблено і робиться, як курси українознавства на Союзівці, співпраця з організаціями молоді, зокрема з Лігою і Ветеранами та інше. Це дає свої наслідки і деяка кількість „загубленої" молоді знову повертається до нас і до українства. Справа є на добрій дорозі. 2. Нові формулярі на подання в справі морґеджів уже є в підготові та відповідатимуть усім модерним вимогам. 3. Відносно закупів для Союзівки — важніші з них відомі, бо між членами Екзекутиви є тісна співпраця, взаємні поради.

В. Дідик: Чи заступник голови предсідника робив які заходи, щоб знайти серед молоді відповідну людину, яка надавалася б і хотіла б перебрати на себе обов'язки організатора УНС?

М. Пізнак: Шукав такої людини, але в цьому натрапляється на всілякі трудноші: питають, яка платня, яка майбутність. У цьому й є трудність, бо ми не можемо дати ані такої платні, ані таких ґарантій і забезпечень на майбутнє, як дають хоч би асекураційні агенції. Тепер пробуємо знайти когось бодай на частину часу та пробуємо активізувати нашу молодь по Відділах. Заходи продовжуються.

Д. Галичин доповняє: тепер усім, навіть асекураційним аґенціям важко здобути спосібних і енерґійних людей з-поміж народженої американської ґенерації на асекураційних аґентів, тому і вони заанґажували на таких багато новоприбулих. У нас труднощі ще більші, бо ми маємо іншу, відділову систему, суми забезпечення у нас малі і при цьому треба платити і організаторові, і секретареві Відділу, і все це становить складну проблему.

В. Гузар: Як виглядає справа забезпечення хворих у стейті Ню Йорк та чи не можна б її його встановити при УНС?.

М. Пізнак: В Ню Йорку, як і в інших стейтах, існують такі забезпечення на добровільній базі і з них кожний може користати.

Д-р В. Ґалан ставить внесок прийняти звіт заст. головного предс. М. Пізнака.

М. Давискиба піддержує внесення.

Звіт прийнято одноголосно.

Дискусія над звітом заступниці головного предсідника Ґеновефи Жеребняк

Ст. Куропась пропонує прийняти звіт без дискусії.

П-ні Демидчук: Чи заступниця головного предсідника має зв'язки з жіночими Відділами УНС, чи ті Відділи звертаються до неї за порадами і вказівками?

П-ні Жеребняк: Так, якщо є на це нагода, або потреба. У звітовому часі вона мала запрошення до виступу в жіночому Відділі в Рачестер, але була перешкоджена і туди, на прохання Управи Відділу, їздив сл. п. Г. Герман.

Д-р В. Ґалан: Чи були якісь спеціяльні завдання і призначення відносно жіночих Відділів?

П-ні Жеребняк: Ні, не було.

Д. Галичин: Такі спеціяльні завдання і призначення щодо жіночих відділів не є передбачені статутом нашої організації. Усі Відділи обслуговується однаково.

Д-р В. Падох піддержує внесення Ст. Куропася прийняти звіт.

Звіт прийнято одноголосно.

Дискусія над звітом головного касира Р. Слободяна

Ст. Куропась: Головний касир, передаючи нам урядовий звіт, зазначив, що цей звіт є тільки для користування „покликаних людей", хоч таким звітом ми повинні чванитись. У тому звіті найбільша інвестиційна рубрика — це бонди, які приносять нам 2 і пів відсотки, а є бонди, які можна б купити на 5 відсотків. Чи не було б добре заанґажувати відповідних експертів і перевірити можливість продажу менше поплатних бондів та купна тих, що приносять більші прибутки?

Д. Галичин вияснює, що асекураційні департаменти виразно супротивляються спекулятивним інвестиціям, себто перепродуванні бондів.

Ст. Куропась не думає, що нам треба слухати таких порад, які не йдуть на користь нашій організації. Якщоб ми ці інвестиційні справи перевірили, то можна б прийти до переконання, що наша організація не використала можливостей заробити на вищих відсотках багато гроша. Ми маємо деякі бонди на мільйони долярів, що приносять низькі відсотки. Чи не варто б зробити фахову переоцінку тих справ?

Р. Слободян: Говорячи про те, щоб звіту державної контролі не показувати непокликаним людям, він мав на увазі тих людей і ті компанії, які торгують бондами. Коли мова про наших членів, то їм не тільки можна, але й треба показати ці звіти і ними справді похвалитися, бо там виказані першорядні інвестиції. Щодо бондів — звітодавець на підставі свого звіту і практичних прикладів вияснює, що не тільки закуплені УНСоюзом бонди є першорядні, але й інвестиції в тих бондах є, крім певности, дуже вартісні. УНСоюз не має права на спекулятивні інвестиції. Коли такі можливості були — їх використовувано, не наражаючи організаційного майна.

Д. Галичин: п. Куропась поставив засадничо питання відносно перевірки інвестицій спеціялістом. Проте, в цілому світі немає спеціяліста, який міг би ґарантовано певно передбачати біржевий ринок бодай на кілька років наперед.

Ст. Куропась: Ніхто не твердить, що закуплені УНСоюзом бонди є злі. Навпаки, ми всі признаємо, що вони добрі, але нам рівночасно треба перевірити можливості, чи ті бонди не могли б принести вищі відсотки. Отже, таки треба пробувати, хоч би, наприклад, з морґеджами.

Д. Галичин вияснює, що тенденція до уділювання морґеджів на кращі відсотки, ніж їх дають бонди, відноситься до інвестицій нових грошей, а не до „переінвестицій" тих, що в вже ульоковані.

Р. Слободян: В Америці є т. зв. Муді Сервіс, що має і дає своїх інвестиційних експертів. Якщо б ми хотіли з цієї служби користати, нас коштувало б приблизно 10,000 долярів річно, а приблизно такі самі поради, які ми одержали б від них, ми маємо безкоштовно від найкращих банкових інвестиційних спеціялістів чи біржових аґентів, з якими ми є в контакті. В додатку, не всі бонди є законні в кожному стейті і деякі бонди, що дають добрі відсотки, не є законні в стейті Ню Джерзі, в якому заінкорпорована наша організація.

На цьому о год. 3:30 перервано дебату над звітом гол. касира і всі члени Головного уряду йдуть оглядати прилеглу до Союзівки посілість п. Рейпера, якій Союзівка зобов'язана постачати воду та яка має право користуватись дорогами Союзівки, і яку тепер зголошено на продаж.

Після оглянення посілости п. Рейпера головний предсідник Д. Галичин о год. 5-ій по полудні відкриває продовження дебат над звітом п. Р. Слободяна.

М. Давискиба: Чому не Союзівка, а тільки головна канцелярія УНС оплачує адміністратора Союзівки п. Данила Слободяна?

Р. Слободян: Бо Данило Слободян є нашим канцелярійним урядовцем і канцелярійним репрезентантом на Союзівці. А втім, це не зробило б замітної різниці в загальних розрахунках, бо платня Данила Слободяна не є велика.

Д. Галичин: Коли мова про управителя Союзівки, то досі, за три роки, йому виплачено з головної канцелярії 12,000 долярів.

М. Давискиба: В касовому звіті подані кошти винайму канцелярійного приладдя. Чи не ліпше було б це приладдя купити на власність?

Р. Слободян: Кошти винайму відносяться до електронічної калькуляційної машини ІВМ, яку досі не можна було купити, бо вона не була на ринку і її не продавано, а тільки винаймувано. Тепер уже, на підставі рішення Найвищого Суду, машину можна б купити, але нас дешевше коштує винайм, бо рівночасно маємо фахову опіку над тією машиною.

М. Давискиба: При „Свободі" видаються окремі сторінки молоді, що вимагає додаткових коштів, хоч би на папір, и є яка рекомпенсата за ті видання?

Д. Галичин: Ці сторінки не є додаткові, а тільки при англомовному „Українському Тижневику", отже вони, зглядно папір на них не вимагає жадних додаткових коштів. Коштує тільки англомовний тижневик, бо він має замало передплатників з-поміж молоді, для якої він призначений.

М. Давискиба: Що означають подані в звіті „загальні видатки"?

Р. Слободян: Ці „загальні видатки" подані подрібно на іншому місці в звіті.

М. Давискиба: Чи кошти, зв'язані з Головною Контрольною Комісією подається окремо, чи разом з коштами річних нарад?

Д. Слободян: Кошти, зв'язані з одним тижнем контролі,

подасться окремо, а кошти того тижня, що получений з річними нарадами, подасться разом.

П-ні Чопик: Скільки людей дістало в звітовому році запомогу, загальну суму якої подано в звіті на 36.000 дол?

Р. Слободян: 1,129 членів, і це також подано в звіті.

П-ні Чопик: 1. Що сталося з грішми Союзівки, що були ульоковані в банку в Еленвіл, який, згідно з повідомленнями в пресі, мав великий недобір; 2. У звіті поданий прибуток з чиншу при Гренд стріт в Джерзі Сиiті. Звідки цей чинш?

Р. Слободян: Банк у Еленвіл виплатив усі зобов'язання і ми не мали жадної втрати. Щодо чиншу — його платить „Свобода" й УНСоюз.

М. Пізнак інформує, що у зв'язку з випадком в Еленвіл, який закінчився щасливо, Екзикутивний Комітет усе ж таки виніс рішення не льокувати в одному банку більше, як 10,000 долярів, бо до тієї висоти вклади мають федеральну ґарантію.

П-ні Чопик: Чи екзекутивні урядовці бондовані?

Д. Галичин: Так. Це вирішує кожночасна конвенція.

В. Гузар: Член УНС був убитий при війську, а тато тим часом помер. Чи спадкоємці мають право до сирітського фонду?

Д. Галичин: Справа вимагає відповідної перевірки і тому краще звернутись у ній листовно до головної канцелярії.

Т. Шпікула: Т. звані смертні листи висилається до секретарів і це забирає багато часу, заки секретар повідомить про смерть члена і заки він дістане з головної канцелярії такого листа. Чи не було б практичніше і ліпше, якщоб секретарі мали у себе такі формулярі та їх відповідно виготовляли в потребі?

Р. Слободян: Головна канцелярія радо позбулася б того труду, але не може, бо на це не дозволяють асекураційні власті з уваги на те, що трапляються всілякі невиразні випадки смерти. Головна канцелярія мусить мати в себе відповідний реєстр усіх смертних випадків.

Д. Галичин додає, що зв'язок із головною канцелярією в цих справах не вимагає так багато часу, бо вся комунікація може відбутись упродовж двох днів, отже справа того листа може бути полагоджена рівночасно з похороном.

Т. Шпікула: Не може зрозуміти, чому в цьому випадку асекураційні власті можуть мати будь-які застереження.

П-ні Жеребняк: Це було б навіть незручно відразу після смертного випадку йти до родини з посмертним листом. Того не роблять також асекураційні агенції, чекаючи, звичайно, аж небіжчика похоронено. Крім того, на такому листі чи у зв'язку з ним треба мати відповідні інформації, бо бувають позички на грамоті і подібне, що може вияснити тільки головна канцелярія.

Д. Галичин: Головна Канцелярія має досвід з різними випадками, як зміною спадкоємців тощо. Тому і в інтересі організації, як і спадкоємців є, щоб цю справу продовжувано так, як досі.

Д. Шмаґала піддержує цю думку.

М. Пізнак: Чи з головної канцелярії висилається вислови співчуття родині?

Д. Галичин: Ні.

Шмаґала: В одному Відділі у Клівленді помер член без спадкоємців. Приятель померлого поставив йому пам'ятник. Чи можна посмертне передати Відділові, щоб той повернув тому, хто поставив пам'ятник? Є подібні інші випадки.

Р. Слободян: На цей запит можна б відповісти тільки після перевірки документів.

І. Кокольський: Як мається справа „Згоди Братств".

Р. Слободян: Фонду вже немає і немає позичок. Докладаємо з посмертного фонду УНСоюзу, доплачуючи в той спосіб за ту моральну користь, яку ми мали мати із злуки.

Д. Галичин: Всього доплатимо до „Згоди Братств" не більше 5,000 долярів. Відділи „Згоди Братств", які ми перебрали, не є активні і вимирають. Злука нам фінансово не поплатилась, а морально — важко сказати.

Ів. Кокольський: Чи є ще члени, які належать до старого роду забезпечення?

Д. Галичин: Є ще таких 180 членів, переважно старих і недужих. Посмертний фонд для них покищо вистачає і їм не підвищується вкладок, бо їх є мала кількість.

В. Коссар: Чи доконче потрібно нотаріяльного потвердження підпису лікаря на посвідченні, щоб дістати запомогу для хворого члена?

Р. Слободян: Такого потвердження вимагається тільки на випадок великого каліцтва або короткого часу членства. В практиці не багато зважається на нотаріяльні потвердження подань в справі запомог.

В. Коссар запитує в справі морґеджу для Дому УНО в Торонті і дістає на це відповідні виснення.

Д-р В. Ґалан вияснює справу оцінки бондів, покликаючись на конкретні приклади поступового обниження їх вартости. Пропонує уважливішу студію, яка допомогла б знайти відповідну розв'язку. Можна б цю справу доручити комусь із членів Екзекутиви, Контролі, чи Ради.

Д. Галичин: Між нами навряд чи знайшовся б такий спеціяліст. Потрібні інформації можна б одержати тільки від Муді Сервіс, яка коштувала б нас річно 10 до 15 тисяч долярів. З конкретних прикладів і порівнянь можна вносити, що ті спеціялісти не порадять нам нічого такого, чого ми самі не могли б видумати.

М. Пізнак: Ці справи становлять проблему для багатьох інституцій і підприємств, але навряд чи можна в цьому багато зарадити. Погоджується з тим, щоб справу інвестицій та купна бондів трактувати дуже серйозно.

Д. Галичин подає детальні інформації відносно процедури закупу і перевірки бондів.

Ст. Куропась: Нав'язуючи до попередніх своїх завваг, додає, що він не думав і не пропонував, щоб УНСоюз позбувся всіх бондів та замінив їх на гіпотечні позички. Иде тільки про відповідну тенденцію.

Д. Галичин: УНСоюз упродовж останніх років не відмовив ані одної добрі гіпотечної позички.

Ст. Куропась: Треба сподіватись, що тепер буде багато подань на такі морґеджові позички, бо вже відчувається брак гроша на ринку.

Р. Слободян: Ми можемо інвестувати річно один мільйон долярів у морґеджових позичках, але при цьому він, головний касир, застерігається, що коли б з цими морґеджами трапились будь-коли які труднощі, то щоб в протоколі було записано, що це було рішення Головного Уряду.

М. Пізнак: Ми є фінансова інституція і будемо відповідно поступати.

Ів. Іванчук: Відносно Союзівки. Головна контрольна Комісія рекомендує, щоб в черговому звіті був поданий повніший образ видатків і адміністрації Союзівки, включно з детальним виказом інвентаря тощо.

А. Джула ставить внесення, щоб прийняти звіт головного касира.

Д. Шмаґала підтримує внесення.

Прийнято одноголосно.

М. Пізнак пригадує, що саме під час нарад наспіла з Филаделфії вістка про смерть брата головного касира Р. Слободяна, проте він, п. Р. Слободян, як відповідальний і справжній громадянин, нічим не дав по собі цього пізнати, ставляючи на перше місце свої суспільні обов'язки. Від усіх приявних висловлює п. Слободянові співчуття з приводу втрати брата.

На цьому закінчено другий день річних нарад Головного Уряду УНС, а головний предсідник Д. Галичин заповів, що наради продовжуватимуться в середу, 29-го травня, починаючи від год. 9-ої рано.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ НАРАД

(Середа, 29-го травня 1957)

Дискусія над звітами Головної Контрольної Комісії

Головний предсідник Д. Галичин відкриває третій день нарад Головного Уряду УНС в середу, 29-го травня 1957, о год. 9:30 рано та передає провід нарадами заступниці головного предсідника п-ні Жеребняк, яка проголошує, що на порядку є дискусія над звітами Головної Контрольної Комісії та головних контролерів.

Ів. Кокольський: Чи Контрольна Комісія вдоволена способом депозиту вартісних паперів у банках?

Д-р В. Ґалан: Контрольна Комісія дбайливо все переглянула і вповні задоволена. Банки ведуть точний список депонованих у них вартісних паперів, які пересилається тепер до банків безпосередньо.

М. Давискиба: Вчора багато дебатовано над фінансовим станом „Свободи" і Союзівки. Чи є будь-які пляни щодо поліпшення того стану в майбутньому?

Д-р Ґалан: Ці пляни не належать до Контролі. Їх, можна сподіватись, має Екзекутива. Контроля зі свого боку дала деякі пропозиції.

М. Давискиба: В Головному Екзекутивному Комітеті, із смертю сл. п. Германа, не стало одного члена. Чи є в цьому відношенні які пляни?

Д-р Ґалан: Перевірка праці в головній канцелярії виявила її стабільність і немає будь-якої затримки. Справу доповнення чи іншу розв'язку для теперішньої ситуації було б найкраще залишити Екзекутиві.

П-ні Демидчук: Чи Контроля вдоволена з рахунків та книговодства Союзівки?

Д-р Ґалан: Книговодство Союзівки перевірював з доручення Комісії головний контролер Іван Іванчук. Щодо технічного ведення рахунків та книговодства можна б мати деякі побажання, зокрема, щодо капіталізації більших ремонтів у будинках, а опісля евентуального обнижування вартости реальностей.

П-ні Чопик: Як і до якої міри переведено контролю?

Д-р Ґалан: Контролю переведено дуже основно, з подрібною перевіркою всіх позицій і доказів і навіть з деякими калькуляціями, хоч не можна було входити занадто в деталі, наприклад в історію кожної інвестиції, бо на це не вистачило б одного тижня часу.

А. Джула: Де переводиться контроля?

Д-р Ґалан: В Головній Канцелярії в Джерзі Ситі, як також у банках.

Ів. Кокольський: Контрольна Комісія висловила опінію, що коли б зменшилася ринкова вартість бондів, в які інвестовано майно УНС, то — що цілком логічне — могло б зменшитися і загальне майно УНСоюзу. Чи такі можливості завважено під час контролі в попередніх роках?

Д-р Ґалан: Такі можливості все існують і в кожному підприємстві. Коли мова про УНСоюз, то ці можливості малі і в жадному разі не є загрозливі, як могли б бути, наприклад, при спекулятивних інвестиціях.

Д. Шмаґала пропонує прийняти звіт Головної Контрольної Комісії.

Ів. Кокольський піддержує внесення.

Прийнято одноголосно.

Дискусія над звітами головних контролерів

П-ні Демидчук запит до контролера Коссара: У звіті була згадка про два пластові Відділи УНС. Хто є в тих Відділах: діти чи дорослі?

В. Коссар: І діти і дорослі.

Ів. Кокольський: Чи головний контролер В. Коссар може з'ясувати, як дивиться народжена в Канаді молодь на справи УНС та як до нього ставиться?

В. Коссар: Молодь у Канаді — це відкритий резервуар величезних сил для УНСоюзу, треба тільки його використати. У цій справі багато робиться, але ще більше треба зробити. В кожному разі справа є на добрій дорозі.

Дискусія над звітами головних радних

Д-р Ґалан ставить внесення, щоб звіти прийняти без дискусії.

П. Кучма внесення піддержує.

Прийнято одноголосно.

На чергу приходить дискусія над звітом ред. А. Драгана і з уваги на те предсідник нарад доручає запис протоколу на цей протоколу д-рові Я. Падохові.

Дискусія над звітом редактора „Свободи"

До дискусії над звітом редактора „Свободи" А. Драгана зголосилися всі, крім трьох, члени Головного Уряду.

Головний касир Р. Слободян пригадав колишню Гаррисбурську конвенцію, коли дискусія над звітом редактора „Свободи" тривала два з половиною дні. На всі інші звіти тоді не витрачено було навіть половини того часу. Тим то він вітає те велике заінтересування, яке приявні виявили до справ „Свободи". Їх критика допоможе в нових успіхах. Як касир УНСоюзу, він мусить підкреслити, що „Свобода" це дуже коштовне підприємство, але водночас дуже рентовне, при чому він не думає виключно про її фінансові успіхи.

Ред. А. Драґан підкреслює, що при відомій, дуже скрупулятній ощадності головного касира не було досі ні одного випадку, щоб Екзекутивний Комітет не піддержав з уваги на видатки якоїсь корисної акції для поліпшення „Свободи". Як приклад згадує останній набуток „Свободи" власну клішарню, яка дуже допомагає належно видавати газету. Інвестиція в „Свободу" це інвестиція в культурний рівень нашого громадянства в цім краю. „Свобода" це не лише орган УНСоюзу, але центральний орган всієї нашої громади у вільнім світі. „Свобода", крім власного постійного персоналу має у цілім майже світі, крім постійних кореспондентів, приблизно 600 співробітників і дописувачів, тобто увесь український трест мозків. Деякі кореспонденти є офіційно акредитовані при чужих державних урядах.

Микола Давискиба підмічує питання поправної мови в „Свободі". На його погляд мова не завжди була добра, а щоденник повинен дбати про красу рідної мови. Дальше запитує, чому не було відмічено смерти бл. п. Макогона, як довго існує і буде існувати криза у „Юкрейнієн Віклі" та чому достава газети дальше припізняється.

А. Драган заявляє, що редакція „Свободи" прикладає особливі старання до того, щоб мова газети була можливо найкраща й для тієї цілі має в своїм складі окремого мовного редактора, п. В. Давиденка. Круг читачів дуже широкий і різноманітний. Їх вимог не легко задовольнити, але редакція старається, щоб мова газети була така, щоб задовільнила можливо найбільше число читачів, а водночас відповідала вимогам духа і розвитку української мови. Відносно відмічення смерти бл. п. Макогона, то вона була двічі відмічена в „Свободі", а що не було ширшого насвітлення його особи і діяльности, то тому, що треба часової перспективи, щоб дати повну і належну оцінку людини чинної на стільки ділянках, як це було в випадку бл. п. Макогона. Щодо неполагодженої кризи в редакції „Ю. Віклі" то ред. Драган відкликується до свого внесення в цій справі на минулорічному засіданні Головної Ради. Після двохмісячної відпустки ред. „Ю. Віклі" ситуація засадничо не змінилася і справа дальше жде на своє вирішення. Про це знає добре Головний Уряд і зокрема Екзекутивний Комітет УНСоюзу. Щодо спізнення в доставі газети, а зокрема щодо доручування двох або більше чисел нараз, то редактор запевняє, що не було випадку, щоб адміністрація вислала два числа разом. Вина в цьому тільки пошти.

Іван Кокольський цікавий довідатися, чи „Свобода" має також закордонних кореспондентів та яке її поширення закордоном.

А. Драган інформує, що „Свобода" має крайових і закордонних кореспондентів у всіх важливіших краях і містах, та що добирає кореспондентів, зокрема закордонних, з великою увагою. Наш часопис йде до всіх країв, в яких живуть українці, а навіть поза залізну заслону.

П-ні Марія Демидчук бажала б знати, яке є число передплатників „Веселки" та чи редакція дальше думає видавати її з англійським додатком.

А. Драган відповів, що точно встановити число передплатників годі, бо багато особам висилається „Веселку" за рахунок датків, зложених жертводавцями на „Веселку". Зокрема відноситься це до наших дітей в Европі. Під цю пору розходиться 3,000 примірників журналу. Щодо англомовної сторінки „Веселки, то вона стрінулася з деякою критикою, особливо з Торонта, під замітом, що та сторінка буде причинюватися до денаціоналізації нашої молоді. Редакція уважає це питання дискусійним і життя виявить, по чиїм боці була правда. Редакція особливо не обстоює ні одного з протилежних поглядів й набравши певности, який з них правильний, піде його шляхом. Адже ж сама „Веселка", хоч виявилася дуже вдалим виданням, то все ж ще є експериментальним видавництвом.

Іван Іванчук висловлюється за тим, щоб поширити англомовні сторінки „Веселки", бо багато дітей не вміє по-українськи. Критикує сторінки молодечих організацій в „Свободі" за те, що вони не поміщують закликів вступати до УНСоюзу й добачує в тому невдячність їх організацій і редакцій сторінок.

А. Драган вияснює, що більшість членів організацій, які користуються окремими сторінками у „Свободі", належать до УНСоюзу. В початкових статтях редакції сторінок підносили заслуги УНСоюзу. Відбулася окрема нарада редакторів сторінок молоді, яка закінчилася успішно. Можна сподіватися активного поширювання УНСоюзу серед членства відносних організацій. Щодо англомовного тексту „Веселки", то є м. ін. думка, щоб вкладати окремий аркуш в англійській мові, який батьки могли б виймати з журналу, не порушуючи його вартости і вигляду. Але в засаді „Веселка" є для тих дітей, що їх батьки чи школа навчила по-українськи читати.

Петро Кучма обстоює при тому, щоб у „Веселці" були також англійські сторінки й щоб цей журнал був двомовним. Думає, що треба його висилати, як раніше, всім передплатникам „Свободи". Запитує теж, чому не поміщено оголошення про появу книжки Удича.

А. Драган покликується на вирішення Головної Ради з минулого року, щоб висилати „Веселку" тільки її передплатникам. Щодо книжки Удича, то „Свобода" засадничо реклямує всі книжки, яких зміст знає. Наводить приклади, яку шкоду може принести реклямування книжок, сперте тільки на комерційній базі. Тепер, після того, як Редакція одержала примірник книжки Удича, відмітить її появу.

С. Куропась висловлює признання редакторові „Свободи" за мужній вислів поглядів у різних громадських справах, а зокрема в справі браку бюра УККА у Вашингтоні.

А. Драган пояснює, що написав про ту справу на основі листів читачів, які домагалися вияснити ту справу. Громадська контроля, як зуживається сума 5,000 долярів виплачуваних проф. Добрянському щорічно, є така притаманна демократичній системі, що всяке обурення на саме піднесення цього питання є по своїй суті антидемократичне і компромітуюче. В тій справі ред. Драган сам інтерпелював проф. Добрянського. Критика „Свободи" відноситься до всіх, не тільки до вибраних осіб чи організацій.

Михайло Пізнак додатково вияснює справу статті про вашингтонське бюро УККА і займає те саме становище, що його зайняв був у статті ред. Драган. На його погляд реакція проф. Добрянського на цю речеву критику немає прецеденсу.

Інж. В. Коссар завважує, що він раніше мав сумніви щодо статті, про яку мова, бо ближче не знав фактів. Познайомившись з ними, він її повністю одобрює.

П-ні Г. Жеребняк запитує, чому п. Ґіббонс не співпрацює у „Ю. Віклі", на що ред. Драган пояснює, що з браку часу.

П-ні Штоґрин підносить питання взаємовідносин „Веселки" і УНСоюзу та запитує, чи УНСоюз дає щось на цей журнал. Думає, що принесло б багато користи, якби „Веселку" одержували всі діти обезпечені в УНСоюзі.

А. Драган пояснює, що від недавна, на пропозицію організаційного референта УНСоюзу д-ра В. Падоха, посилається „Веселку" новим членам-дітям, якщо батьки цього зажадають — безплатно впродовж пів року. Було б вказаним, щоб УНСоюз дав якийсь даток на кошти друку „Веселки".

П-ні Чопик запитує, чи теперішня ціна на „Свободу" не повинна бути піднесена і скільки. Ред. Драган відповів, що передплата не вистачає на сам папір і пошту, що й говорити про оплату редакційного персоналу, персоналу друкарні тощо.

Д-р В. Падох підмічує, що збірка пожертв і передплати на „Веселку" та на пам'ятник Т. Шевченка на „Союзівці" („Не забули спом'янути" ...) є двома новими джерелами нашого оптимізму, як щодо розвитку „Свободи" та її поширеної діяльности, так щодо майбутнього УНСоюзу. Вони наявно показали, що здорові почини можуть сьогодні, як і раніше, числити на гаряче попертя широких громадських кругів. Ці два успіхи у великій мірі належить приписати на добро Редакції „Свободи", над звітом якої саме йде дискусія. Йдучи за цими прикладами, можемо оправдано сподіватися, що і в майбутньому УНС і його „Свобода" матимуть загальне попертя громадянства в нових акціях, які відповідатимуть потребам громади. Деякі нові пляни має Культурна Комісія УНСоюзу й старатиметься їх реалізувати з надією, що й вони матимуть не менший успіх. Зустрічаючись, як союзний організатор з великим числом членів і нечленів УНСоюзу, може ствердити, що „Веселка має дуже позитивне значення і для поширення ідеї та членства УНСоюзу. Користаючи з популярности видань УНСоюзу, зокрема „Веселки" і календаря, висловлюється за тим, щоб в них також пропаґувати ідею забезпечення на студії наших дітей. Обстоює думку, щоб календар надальше видавати в великому тиражі й розсилати його всім передплатникам „Свободи". Пропонує теж більше поширення ідей УНСоюзу в „Ю. Віклі".

А. Джула пропонує, щоб „Свобода" писала більше про союзових діячів за їх життя, а не тільки після смерти.

В. Дідик дораджує поміщувати повідомлення про організаційні поїздки союзових організаторів на першій сторінці газети як новинку, а не як анонс.

Д-р В. Ґалан висловив Редакції „Свободи" признання за ініціятиву і дбайливість у її праці та ставить внесення на прийняття звіту.

Внесення піддержано і прийнято одноголосно.

На цьому закінчено дискусію над звітами головних урядовців і головного редактора та проголошено перерву на обід.

Дебати в справі передконвенційної кампанії

Заступниця головного предсідника п-ні Г. Жеребняк, після обідової перерви, відкриває в заступстві недужого хвилево головного предсідника дальші наради, заповідаючи, що на порядку є обговорення справи передконвенційної кампанії за новими членами.

Д. Шмаґала: Говорячи про організаційний стан і можливості в Клівленді і околиці, висловлює побажання щоб Екзекутива прислала до Клівленду бодай на кілька місяців одного з організаторів.

Ів. Кокольський: Організаційні і передконвенційні кампанії не є для нас новістю і тому вона повинна бути успішна бо маємо в таких справах досвід, аби тільки його відповідно використати. Це правда, що організатори можуть багато допомогти в кампанії, але головне завдання таки припадає секретарям та урядовцям Відділів. На попередніх річних зборах було рішено приготовити і порозсилати до Відділів відповідну літературу. Звичайно буває, що крім секретарів, інші урядовці Відділів мало інтересуються організаційними справами і мало причиняються до успіху в організаційних кампаніях. На це треба звернути увагу в теперішній кампанії та допомогти секретарям і заохотити інших урядовців.

Ів. Іванчук: Прилучується до рекомендацій радного Кокольського. Треба нам усім дбати про піднесення авторитету урядовців Відділів у наших громадах. Очевидно, що про це повинні подбати вони самі, беручи активну і провідну участь у загальному громадському житті.

Ів. Кокольський: Зокрема треба заохотити до організаційної праці молодь усіх походжень. Наводить приклади радости батьків-піонерів із активности їхніх дітей в УНС.

Вол. Коссар: Повільний ріст УНС в членстві має свої причини не так у малій кількості приєднування нових членів, як радше у втратах членів. Не багато можна зарадити природнім втратам, як ті, що наступають внаслідок смерти, але при добрій волі і наполегливій праці можна б поважно зменшити втрати через суспенди, вибір готівки і подібне. Крім того, в новій організаційній кампанії доконче звертати увагу на висоту забезпеченевих поліс. У звітовому році майже 50 відсотків нових членів забезпечились на 500 долярів, себто на мінімальну суму, яка потребує довгих років, щоб сплатити зв'язані із забезпеченням адміністраційні видатки.

М. Давискиба: Доконче треба допомогти секретарям в організаційній кампанії. Добрий початок з розкидками та радіовиступами зроблено в Шикаґо. Таку акцію варто поширити і на інші місцевості. Тепер уже такий світ, що людей треба майже силою здобувати для їхнього власного добра. Колись, за піонерських часів, ми не мали ані стільки інтеліґенції, ані стільки свідомости і патріотичних фраз, але вважали своїм обов'язком працювати в УНС, та ще й вступне платити за те, щоб могти в цій організації працювати.

М. Пізнак закликає головних урядовців співпрацювати в організаційній кампанії з головною канцелярією, зокрема інформувати про свій досвід і про свої успіхи чи труднощі в союзових органах,

Д-р Я. Падох, що від липня 1956 займає в головній канцелярії пост організаційного референта, інформує про свій організаційний досвід:

Завваги організаційного референта д-ра Я. Падоха

Перед цими нарадами Головного Уряду УНСоюзу я склав на письмі точний звіт з моєї праці на пості організаційного референта УНСоюзу і передав його головному предсідникові. З уваги на те, як також тому, що ця праця проходила на очах всіх приявних на цих нарадах, я не повторюватиму написаного, але, замість звертатися очима взад, в минуле, звернуся у майбутнє, бож від нашої праці після цих нарад буде залежати і вислід нашої чергової конвенції і доля нашого УНСоюзу.

Завдання організаційного реферату є дуже різноманітні і широкі. До них належить передовсім збільшення числа членів УНСоюзу й збереження уже придбаних членів, а дальше допомога при вдержуванні життєздатних відділів та працездатних відділових урядів, вишкіл і активізація відділових секретарів і організаторів та освідомна акція назовні й зв'язок з громадянством. За останні роки умови праці УНСоюзу значно змінилися. Найбільше змін прийшло в організаційній ділянці. Закінчився час великого припливу наших земляків до цього краю. Нове членство не пливе вже, як ще декілька років тому, великою, багатотисячною струєю й в наших сучасних умовах уже трудно а то й неможливо побільшити в десятеро число членів відділу, як то бувало ще так недавно. Всі ми знаємо, що сьогодні за нових членів треба боротися, що на них не можна вже спокійно чекати, але їх треба шукати, переконувати, притягати, а передусім поучувати.

Обезпечення це величезна ділянка народної господарки. Обезпечення це найбільший бизнес найбільш промислової країни світу — Злучених Держав Америки. З кожним роком число обезпечених росте, росте теж сума забезпечення поодиноких обезпечених. Скоріше, чи пізніше про це мусить довідатися український гормадянин. Скоріше чи пізніше він мусить зрозуміти, що без забезпечення на життя, немає безпеки родини, немає будучности дітей, немає власної забезпеченої старости. Це знає сім мешканців ЗДА на кожних десять. Але цього не приняло ще до відома, чи не єдине на цій землі українське громадянство. Найбільш оптимістичні обчислення кажуть, що не сім на десять, як це мається зі загалом американських громадян, але навіть один українець на кожних десять не є забезпечений взагалі. Освідомна праця про величезну вартість життєвого обезпечення це перше і найважніше завдання УНСоюзу в його організаційній роботі.

Цьому завданню були присвячені наполегливі намагання організаційного реферату в минулому році. Їх треба продовжувати і розбудовувати в майбутності. Дуже потрібними є статті та доповіді про значення обезпечення та його суть. Але сама теорія не вистачає. Опис життєвих ситуацій, спертий на живі приклади і живих людей, може багатьом отворити очі на величезний риск, на який вони наражують себе і своїх близьких, не забезпечившись або забезпечившись невідповідно. Приявні напевно читали статті друковані у „Свободі" звичайно двічі в місяці, до яких я підбираю факти з багатого матеріялу життєвих випадків, які трапилися нашим членам. З листів секретарів можна думати, що вони дуже їм допомагають у їх організаційній праці. Було б вказаним, щоб ми всі доложили нашу особисту цеголку в цій освідомній роботі.

Публічні громадські наради, призначені в першу чергу для тих, що не включилися в ряди УНСоюзу, як виявили наші недавні спроби, можуть стати дуже важливим засобом пропаґанди не тільки УНСоюзу, але самого життєвого обезпечення. Гаряче дораджую як приявним на наших нарадах, так і всім іншим союзовим діячам, подбати про те в недалекій будучності, щоб в порозумінні з організаційним рефератом, підготовити в їх місцевостях такі публічні наради. Вони напевно допоможуть їм в їх організаційній праці на місцях. Маємо такі відрадні приклади, що після такої вдачної наради місцевий відділ впродовж скорого часу подвоїв число своїх членів і то найбільш цінним елементом. Пряма інформація про УНСоюз це тільки частина програми такої наради. Головним тереном її повинно бути освідомлення величезної і незаступимої вартости життєвого обезпечення та інформація про повну і конкуренційну спроможність УНСоюзу запевнити забезпеченим такі самі, а часто навіть кращі, умови забезпечення, як ті, що їх дають інші обезпеченеві установи.

Дуже важливим чинником в цій праці є також друковані матеріяли. УНСоюз видав в останніх роках дві інформаційні брошури, які сповняють свою освідомну ролю. На мій погляд треба б їх доповнити цілим рядом інших брошур, присвячених поодиноким родам обезпеченевих поліс, на приклад студійної, або популярно званої каледжової поліси. Ця вивінувальна поліса для дітей, виплачувана після закінчення ними 18 року життя, тобто саме в час, коли молода людина вибірається з-під батьківської опіки в ширший світ, коли рішається її життєвий шлях раз на все, назагал мало знана не тільки серед нашого загалу, але й не рідко серед наших відділових урядників. Благородна ціль: забезпечити дитині вступ до висококої школи а тим самим її кращу будучність на все життя, получена з привілеєм (т. зв. пейор бенефит), що на випадок смерти батька, поліса є вповні заплачена і сирота чи вдова є вже

вповні звільнені від плачення вкладок, дають таку притягаючу силу цій полісі, що як моя власна практика виявила, дуже мало батьків відмовляється від неї, як тільки одержуть точну і повну інформацію про її прикмети. В порозумінні і за апробатою екзекутиви організаційний реферат саме підготовляє декілька таких спеціялізованих інформаційних брошурок. Вони напевно чимало допоможуть всім нам в організаційній праці.

Було б дуже корисним зладити і видати також поважну книжку про життєве обезпечення взагалі, чого могли б піднятися спільно всі наші братські обезпеченеві організації, очевидно, якщо б дійшло до їх тіснішої співпраці, яка принесла б чимало користи для них самих і ще більше для всьої нашої громади.

Пропоную також підготовити і видати статистичний річник УНСоюзу і його видавати кожного року. В цім виданні знайшовся би повний образ УНСоюзу поданий в числах, які доповнювали б синтетично уложені заключення і пояснення. Таке видання мало б чимале практичне значення, не згадуючи про його інформативно-пропагандивну вартість. УНСоюз видав чимало книжок загального національно-інформативного характеру. Варто було б їх доповнити виданнями, які інформували б суспільність про УНСоюз і ідею обезпечення взагалі.

Само освідомлення громадянства щодо вартости життєвого обезпечення не вистачить. Члени самі до УНСоюзу не прийдуть. Їх треба притягнути. А щоб притягнути, треба це вміло робити. Обезпеченеві компанії працюють при помочі висококваліфікованих сил-асекураційних брокерів. Наші братські організації дальше спираються на добровільно прийнятій на себе майже неплатній, або мало оплатній, праці урядовців-громадян. Вони вчаться обезпеченевого діла тільки на практиці, яку здобувають поволі, роками, виконуючи відділові уряди. В багатьох випадках цього не вистачає і тому одною з найважніших наших організаційних проблем нашого нового часу є питання належного вишколу наших відділових урядовців, а передовсім тих, які є основою нашої союзової організації: секретарів відділів. Започатковані в останніх місяцях вишкільні курси для секретарів і організаторів повинні статися частиною нашої залізної організаційної програми і ми повинні стреміти до того, щоб не було ні одного секретаря, який що якийсь час не перейшов такого вишкільного курсу. Апелюю при цій нагоді до всіх приявних, щоб вже в ранню осінь цього року подбали про влаштування таких курсів у їх союзових осередках, очевидно в порозумінні і при співпраці організаційного реферату. Ми підготовили повну програму таких курсів, які вже відбулися в Ню Йорку, Филаделфії і де інде. Найцікавішою частиною курсу є поглядова, жива практична лекція, як здобувати нового члена, при чому узгляднено всі можливі закиди проти обезпечення взагалі, а проти обезпечення в УНСоюзі зокрема. Пояснення всіх родів поліс, що їх має УНСоюз, чим вони різняться, які з них підходять до різних груп кандидатів на членів, і як підбирати поліси входить як важна точка до програми наших курсів. Ці курси безсумніву краще озброять наших секретарів і організаторів в їх праці над приєднанням нових членів.

Незвичайно важливою справою, яку водночас найважче перевести в життя з уваги на кошти, це питання утворення цілої сітки організаторів по всіх більших скупченнях нашого союзового загалу. Сьогодні маємо тільки декілька організаторів і то крім одного-двох всі вони працюють для УНСюзу тільки у часі вільному від своєї заробіткової праці. Беручи до уваги, що основою нашої організації є численність її членства та що здобути нових членів буде з кожним роком і місяцем важче, конечно потрібно присвятити найбільше уваги й фінансових засобів саме цьому питанню. *На мій погляд треба нам у можливо скорому часі утворити потрійну сітку нашого організаційного апарату. Відділи* повинні подбати про своїх відділових організаторів, які допомогли б секретарям приєднювати нових членів. Коли такі відділові організатори здобудуть кожного місяця відповідне число членів, вони можуть одержати певну суму як зворот коштів від головної канцелярії УНСоюзу. У всіх більших осередках повинні перейняти активну організаційну працю окружні комітети відділів. Такі окружні комтети не повинні обмежуватися до одної імпрези в році, але повинні постійно сповняти функції посередника між головною канцелярією УНСоюзу і відділами, положеними на їх території. Такі окружні комітети повинні мати власних організаторів, яких обов'язком було б не тільки організувати нових членів, але взагалі дбати про працю і співпрацю всіх відділів на їх території та зокрема посилювати та узгіднювати працю відділових організаторів у приєднюванні членів. Крайові організатори, яких УНСоюз повинен мати більше й які бодай раз на два роки відвідали б всі наші союзові скупчення та на місці старалися би усунути всі недомагання відділів, повинні завершувати цю триступневу сітку нашої організаційної схеми. До цього повинна прийти праця членів головного уряду, які повинні на своїх теренах сповняти ролю не тільки формального репрезентанта відділів та їх членства, але фактичного провідника і організатора відділів. Це повинно бути устійнене в порозумінні з екзекутивним комітетом УНСоюзу. Забагато в нас відділів, які довгими роками не відбувають зборів, які не мають урядів, або невідповідні уряди, які під час цілорічної кампанії не приєднають ні одного члена, щоб можна було їх надалі лишити в повнім спокою і не порушувати їх суверенної автономії. Головна канцелярія, при помочі головних урядників і організаторів та окружних комітетів та їх органів, повинні активно працювати над активізацією навіть найдальше віддалених і найбільш відсталих від праці відділів.

При цім треба ще усвідомити собі нам, що є два нерівні джерела, з яких приходять і будуть у майбутності приходити нові члени. Це є все ще велике і багате джерело новоприбулих громадян і їх дітей, та друге куди менше: тут роджених громадян і їх дітей. Статистика нових членів останніх років показує, що головний прибуток наш походить з того першого джерела. Тому, що зі зрозумілих причин кожна з тих двох груп вимагає інших метод і інших людей для того, щоб їх притягнути до УНСоюзу, нам треба мати окремих організаторів, що вийшли з обох тих груп. Зокрема треба нам мати бодай одного організатора з-поміж тут роджених громадян, щоб збільшити приплив членів з тієї, такої цінної для нашої спільноти групи.

Я певний, що піднімуться закиди, що сьогодні трудно дістати організаторів. Це певне. Але коли знайдуться відповідні кошти на це невідкличне діло, тоді напевно знайдуться теж кандидати на організаторів.

Не хочу довше надуживати дорогого часу приявних, тому закінчую мої дуже загальні міркування щодо найважнішої справи, яка стоїть перед УНСоюзом і нами всіми сьогодні, а саме чисельного збільшення нашої організації. Мої завваги і пропозиції не є вислідом теоретичних заложень, але практичних вимог нашого зміненого часу. Бо хто не погодиться зі мною, що на наших очах проходить велика зміна у відносинах УНСоюзу та що вимогою хвилі є можливо скоро і вміло застосуватися до неї. Мої міркування мають за мету знайти посередню дорогу поміж вимогами нашого сильно скомерціялізованого часу та світлими традиціями Батька-Союзу, спертими виключно на громадській, неоплатній праці тих справжніх будівничих УНСоюзу — відділових секретарів.

В. Дідик: Д-р Падох подав вартісні виясненя в організаційних справах. Головне мати людей до праці, бо тільки вони можуть організаційно використати той величезний національно-моральний капітал, що його має УНСоюз. Екзекутива повинна мати більший вплив на секретарів Відділів та взагалі відділових урядовців. На жаль, минаються у нас ідеалісти-піонери, а їх місце заступають заробітчани на національному полі. Уже на попередній конвенції була мова про те, що делеґатом на конвенцію повинен бути тільки активний член організації. Це повинно стати законом.

Ів. Іванчук: Те, що досі вже висловлено в цих дебатах, можна вважати підставою дальшого росту нашої організації. Мусимо модернізуватись та дотримувати кроку загальному розвиткові. Союзовці мають всі причини пишатись своєю організацією і треба тільки виробити та розбудити в них таку свідомість. Треба також більше грошей на організаційну кампанію. Доконче потрібно організаторів на місцях. Треба вітати ініціятиву організаційних курсів. Треба більше і краще використати для організаційних цілей Союзівку та союзові органи. Правда, сьогодні вже відпадають давні організаційні можливості, але натомість відкриваються нові. Ми мусимо рахуватись з фактом, що піонерські часи минаються, отже треба поступати так, аби організація збільшувалась. У нових часах треба користуватись новими методами. Треба нам також трохи організаційної містики.

П-ні Демидчук: Д-р Падох та інші промовці вичерпали її думки. Хоче ще звернути увагу на 500-долярові поліси, що їх вважає зайвими п. Коссар, але які є корисні для організації і які треба задержати. Інше діло, що ці поліси повинні бути тільки для тих людей, хто не може чи не має права користати з інших, більших.

П-ні Штогрин: Погоджується з думкою д-ра Я. Падоха і п-ні Демидчук, що 500-долярові грамоти не є в УНСоюзі зайві і їх треба залишити.

Д-р Ґалан: Дебати на організаційні теми дуже важливі і цікаві. Наша організація має величезну притягаючу силу, бо вона робить найбільше добра і для своїх членів і для української справи. Ще недавно, як і в кожному періоді більшої іміґрації, серед нашо спільноти виростали різні організації, як гриби по дощі. Але, завжди після того приходить все знову і знову поворот до УНСоюзу. Цей поворот можна спостерегти і сьогодні. Люди тільки повільно усвідомлюють собі, що всі численні наші організації, зокрема всі акції УККА і ЗУАДК, базуються головним чином на УНСоюзі і його членстві. Про ці ж справи ми зі скромности не часто говоримо, але інші мають куди менші до того причини, та все ж таки намагаються це використовувати. Ми мусимо тепер зокрема наголошувати, що УНСоюз і його Відділи є головною базою всього нашого життя.

А. Джула: Ілюструє твердження д-ра Ґалана конкретними прикладами з Питсбурґу, де на сімох членів управи Філії УККА є 5 активних союзовців.

Р. Слободян: З великою приємністю прислуховується до цих дебат, які тільки потверджують, що УНСоюз є справді тим, чим він повинен бути: „пшеничкою" в нашому суспільному житті. Усі дискутанти мають рацію, хоч і не все пропоноване ними може бути здійснене. Наприклад, мова про організаторів, про людей до праці. Знайдіть відповідних людей до праці, а фонди напевно знайдуться. При цьому також виявляється, яке велике і всебічне значення, також в організаційних зусиллях, має для організації Союзівка. Перед нами ще великі завдання, для яких ми повинні змобілізувати всі свої сили і ресурси. УНСоюз був і повинен залишитись лідером американсько-українського життя та Американської України. Щоб задержати і закріпити це провідне становище, ми не сміємо стояти на місці, ми мусимо йти вперед. Де є дух, де є життя, там повинен бути й ріст. У нас є дух, у нас є життя, отже можемо з вірою і впевненістю дивитись також у майбутнє, бо воно все ще перед нами.

На цьому закінчено третій день нарад, перериваючи їх до чергового дня, четверга 30-го травня, год. 9-та рано.

ЧЕТВЕРТИЙ ДЕНЬ НАРАД

(Четвер 30 травня 1957)

(Продовження дискусії над організаційними справами)

Головний предсідник Д. Галичин відкриває наради о год. 9-ій рано власними короткими заввагами на організаційні теми. В теперішній кампанії таки треба пам'ятати і звертати увагу на те, що це є передконвенційна кампанія, що найуспішніші організатори нових членів мають найбільші вигляди на вибір на делеґатів на конвенцію. Треба припускати, що кампанія з новим роком не буде закінчена, але буде продовжена до самої конвенції в травні наступного року. Вибір делеґатів відбуватиметься в січні і лютому, отже братиметься під увагу організаційні успіхи всіх попередніх місяців. Очевидно, що головна канцелярія та Екзекутива робитимуть багато, щоб допомогти в загальній організаційній кампанії.

Д. Шмаґала: У Клівленді зорганізовано Окружний Комітет Відділів УНС, який має в пляні знайти відповідного організатора. Чи Екзекутива не могла б у цьому допомогти?

Д. Галичин: Можна буде вислати на два місяці п. Білецького.

П. Степан Дембіцький, довголітній, тепер спенсіонований екзекутивний урядовець забезпеченевої компанії Метрополітен Лайф Іншуренс, запрошений до слова предсідником зборів, висловлює свої думки і практичні поради щодо праці в організаційній кампанії. Говорить про потребу йти з духом часу, але й на бизнес.

Д. Галичин стверджує, що багато із висловлених плянів та проєктів мається на увазі вже також у теперішній кампанії.

Ів. Іванчук: У Дітройті є 71-літній, але ще рухливий та енерґійний діяч, якого можна б заанґажувати на організатора.

Д-р Падох стверджує, що заініційовані тепер організаційні курси схоплюють всі висловлені тут організаційні проблеми і тому заохочує влаштовувати такі курси по всіх більших осередках.

Д. Галичин рекомендує подавати до „Свободи" звіти з перебігу кампанії на місцях.

Реасумуючи обговорене, Головний Уряд доручив секретареві зборів оформити й опісля проголосити такий загальний заклик в організаційних справах:

ЗАКЛИК

до американських і канадійських українців

Головний Уряд Українського Народного Союзу, відбуваючи свої річні наради в останньому тижні травня 1957 року, мав нагоду основно познайомитися не тільки із станом та розвитком довіреної йому найвищим зібранням Конвенцією УНС, організації, але й з загальним станом наших спільнот у цих двох сусідніх країнах, З'єдинених Державах Америки і в Канаді. Перевіряючи цей стан і на підставі багатьох конкретних доказів та прикладів, ми могли знову ствердити відому, основну правду: Український Народний Союз, від якого, після Церкви, почалось зорганізоване життя наших спільнот у цих країнах, завжди був і залишається головною базою цього життя в багатьох відношеннях, він був і є головним промотором починань тих спільнот для добра своїх країн та в допомозі визвольним змаганням нашого українського народу.

Маючи на увазі цю самонаявну і незаперечну правду та з думкою про дальші потреби наших спільнот і про їх майбутність, як і про ще більший наш вклад у здійснення задушевних мрій всього українського народу — відновлення вільної, ні від кого незалежної самостійної і соборної Української Держави, ми, Головний Уряд Українського Народного Союзу, закликаємо Вас, американські і канадійські українці.

Консолідуйте та невпинно збільшуйте організаційні ряди Українського Народного Союзу, цієї заморської твердині та основи життя і розвитку наших спільнот!

Користайте, зокрема тепер, із передконвенційної кампанії, щоб до кінця цього року збільшити організаційні лави УНСоюзу до 75,000 членів!

Своїм членством, своїми вкладками і своєю працею невпинно скріплюйте Український Народний Союз, цей справжній союз ідей, інтересів і праці!

Усіми силами підтримуйте кожну акцію Українського Народного Союзу, бо ці акції призначені для Вашого добра, для добра Ваших потомків і для добра нашого народу!

Звертайте окрему увагу на нашу молодь і поголовним її членством в Українському Народному Союзі збережіть її для українства, забезпечивши цим собі і нашій спільноті гідних спадкоємців, а нашому народові — велику будучність!

В рядах Українського Народного Союзу стійте на сторожі доброго українського імени, поширюйде правду про Україну, про її славне минуле і трагічне сучасне, про її рішальну ролю для осягнення справедливого і мирного майбутнього світу!

Поширюйте дух братерства в нашій спельноті між всіми її членами, без уваги на місце їх народження, віровизнання, політичні переконання чи соціяльний стан !

Через Український Народний Союз до певнішого, кращого, великого майбутнього!

Дано на Союзівці у Меморіяльний День 30-го травня 1957 року.

На цьому вичерпано дебати в організаційних справах.

Справи Союзівки

Головний предсідник Д. Галичин реферує, що відносно Союзівки є на порядку такі три головні справи: 1. Організація дитячого табору, себто будувати для тієї мети нові приміщення, чи відповідно достосувати існуючі; 2. Збірник води — краще справа води для Союзівки все ще не наладнана перманентно і на всі випадки, отже треба цю проблему розв'язати. і 3. Розбудова басейну — теперішній рішучо замалий і його побільшення є великою необхідністю. Це є три головні справи, задовільна розв'язка яких може коштувати десятки тисяч долярів. Побажане, щоб Головний Уряд висловив у цих справах свою опінію та виніс відповідні рекомендації для Екзекутиви.

М. Давискиба: Вчора ми оглядали прекрасну посілість Рейпера, яка дуже добре надавалася б на дитячу оселю. Якщо можна сторгувати приступну ціну, то цю посілість варто купити, тим більше, що її властитель має право до наших доріг і на нашу воду.

Д. Галичин: Справа коштів купна одне, але треба рахуватися ще і з можливістю коштів перерібки.

Ів. Іванчук: Був одним з тих, що обстоювали припинення дальших більших інвестицій в Союзівку. Був і є за те щоб все робити пляново при, можливо, найменших видатках. Все ж таки — посілість Рейпера це ідеальне місце для дитячого табору, навіть без більшої перерібки. Є за тим, щоб ту посілість сторгувати і купити та достосувати до наших потреб. Діти — це справді будучність нашої організації і нашої спільноти. Наша будучність ще варта стільки, скільки посілість Рейпера. Інше діло, що з усім треба поступати обережно і пляново, на все треба мати відповідну програму.

М. Пізнак: Ів. Іванчук добре підійшов до справи купна посілости Рейпера. Треба ще додати, що ця посілість має для УНС велику вартість також з бизнесового боку. Коли мова про видатки та інвестиції, ми не тільки не є розтратні, але навпаки, часом є скупарем, що тратить, бо пробуємо робити дешевше і платимо дорожче.

Ст. Куропась: Посілість Рейпера — добра нагода і варто її використати. Важлива проблема — вода. Про цю воду багато говориться, у видатках є також розходи на експертів, але й експерти не мусять все знати. Треба дальше перевіряти і дальше пробувати. Чи не дало б розв'язки — ще дві-три криниці? Басейн справді замалий і треба його розбудувати. Проте, і з того малого часто користають особи, які не мають жадного відношення до Союзівки, бо бувають випадки, що приїжджають тільки на те, щоб скупатись. Треба проти цього відповідно захоронитись, призначити вступи чи відзнаки.

П. Кучма: Між нами немає, здається, нікого, хто не погоджувався б з думкою про потребу закупу посілости Рейпера. Тоді можна б сміливіше подумати про організацію дитячого табору, про курси українознавства, з чого і морально і організаційно скористав би УНСоюз. Збірник води — потрібний, але з розбудовою басейну можна б ще заждати, аж буде наладнана справа води. Тим не менше ставить внесення:

купити посілість Рейпера, побудувати резервуар, розбудувати басейн, перевірити можливість зимового спорту, зокрема переміни тенісових кортів на ковзання взимі.

Вол. Коссар піддержує внесення.

Д. Шмаґала: Посілість Рейпера варто купити, хоч як такими темпами буде йти розбудова, то вкоротці зможемо по власній союзовій землі малощо не до Ню Йорку заїхати. Збірник води потрібний, а з басейном також можна буде полагодити у відповідному часі, але тепер його розбудову ще відложити. У басейні в сезоні повинен бути більший порядок, купіль повинна бути зарезервована тільки для гостей.

М. Давискиба: Що є з басейном біля „Києва"?

Д. Галичин: Нічого, в теперішніх обставинах.

Ів. Кокольський: Як УНС починав справу із Союзівкою, тоді ніхто не передбачував, як вона розвиватиметься і скільки вона коштуватиме в дальшому. Сьогодні Союзівка не та, як її куплено, але і в книгах далеко не та сума, яку за неї заплатилось. Викінчуємо одну необхідність, відкривається нова. Так буде завжди і тому тепер першою необхідністю є визначити якусь межу в розбудові та інвестиціях. Очевидно, що не можна вертатись назад. Посілість Рейпера — добра нагода. Очевидно, що потрібним є дитячий табір, потрібна вода, потрібний басейн. Дитячий табір — вимагатиме нових видатків, вимагатиме професійної опіки. Маючи ці всі потреби на увазі — можна припускати, що вони вимагатимуть вкладу, може і більше, як 100,000 долярів. Чи ми приготовані на такий видаток? Якщо він необхідний, ми повинні це постановити, бо тільки так Екзекутива зможе виконати наше доручення.

Д. Галичин: Усі здаємо собі справу з того, що з розбудовою Союзівки та інвестиціями в ту розбудову мусимо десь зупинитися. Можна вважати, що та межа вже близько.

Пані Штогрин: Табор для дітей це наша перша необхідність і так ми повинні постановити.

Д-р Галан: Погоджується з тим, що було сказано. При цьому треба мати також на увазі посілість Данильченка, що була б ідеальним заокругленням для Союзівки.

Ів. Іванчук: — Головне — розв'язати справу води. Посілість Данильченка була б добрим, але не конечним заокругленням для Союзівки.

А. Джула: Подбати основно про безпеку і забезпечення гостей від огню, випадків, недуг і подібне.

Д. Галичин: Коли мова про безпеку і забезпечення, то Союзівка є без сумніву найпоступовіша, бо зроблено все, що потрібне і що наказують закони.

А. Джула: Посілість Рейпера варто купити.

Т. Шпікула: Маючи на увазі всі висловлені проєкти — погоджується з радним Кокольським, що треба рахуватись з новими великими видатками. Перед голосуванням — треба подумати і застановитись, що робити, бо це велика відповідальність.

Д. Галичин: Варто ще обговорити можливості з посілістю Данильченка.

М. Пізнак: Ця посілість, якщо була б злучена з Союзівкою, мала б свою вартість. Якщо була б добра нагода — варто б її придбати.

В. Дідик: Погоджується з думкою Пізнака.

М. Давискиба: Якщо б всі ці проєкти були виконані, тоді було б необхідно створити в головній канцелярії новий департамент.

Д-р Я. Падох вважає, що будь-яке рішення в цій справі було б передчасне. Треба раніше справу розвідати і перевірити.

В, Гузар: Чи Союзівка має досить приміщень для гостей?

Д. Галичин: Були вже випадки, що місця не вистачало, але це коротко, в сезоні.

В. Коссар ставить внесення замкнути дискусію в справі Союзівки та доручити Екзекутивному Комітетові полагодити справу купна посілости Рейпера, будови резервуару води і розбудови басейну.

Д. Шмаґала ставить внесення, щоб доручити Екзекутиві справу посілости Рейпера і резервуару, а з розбудовою басейну заждати.

Ів. Кокольський піддержує внесення Шмаґали.

Прийнято одоголосно.

Одноголосно прийнято також рекомендацію д-ра Ґалана, щоб „мати на увазі" посілість Данильченка.

На цьому закінчено дебати в справі Союзівки.

Справа інвестицій

Головний предсідник Д. Галичин реферує:

Під час звітування та дебат над звітами члени Головного Уряду виявили виразні побажання, щоб поширити інвестиції в морґеджах, даючи при цьому ряд рекомендацій, які вимагали б формальних ухвал.

Ст. Куропась: „Самодопомога" в Шикаґо хоче 25,000 долярів морґеджу на дві свої оселі, які мають повне покриття та були б певні.

М. Пізнак вважає, що кожний, навіть найпевніший морґедж вимагає дбайливої перевірки.

Д. Галичин: На нарадах Головного Уряду важко було б розглядати зокрема кожну морґеджову справу, тому ліпше буде обговорити загальні напрямні морґеджової політики та морґеджових інвестицій, як таких.

Ів. Іванчук: Досі УНСоюз давав морґеджові позички на 10 років. Було б корисніше узалежнити час сплати таких позичок від віку власників посілости і у випадку молодих людей можна б цей час продовжити і до 15 років.

В. Дідик: Морґеджі допомагають в організаційній праці, але треба дбайливо розглядати, кому та на яку посілість признається морґедж. Так само не можна занадто покладатись на чужих оцінювачів, бо вони не завжди солідні і тому було б добре встановити засаду, щоб вартість посілости, на яку мається дати морґедж, була перевірена представником Головного Уряду УНС.

М. Пізнак стверджує, що такі засади практикується, але треба також рахуватися з опінією інших, як і з можливостями власної перевірки.

Д. Шмаґала: У якій стадії будови нових домів признається і виплачується морґеджові позички?

Д. Галичин: Гроші дається щойно тоді, як уже поставлений дах, себто як власник має вже „сертифікейт оф окюпенсі". Інше діло, що обіцянку морґеджу можна дати вже тоді, як хата будується. Морґеджів не признається на саму будову (констракшен) домів.

Т. Шпікула: Погоджується з думкою Іванчука відносно продовження часу сплати морґеджових позичок до 15 років. Які видатки має аплікант у зв'язку з морґеджом?

Д. Галичин: Видатки залежать від місцевого адвоката. Наш адвокат бере 35 долярів, а решта залежить від місцевих умовин. Коли мова про відсотки від морґеджових позичок, то члени платять 5 і $\frac{1}{4}$, а не-члени 6 і $\frac{1}{2}$.

Ів. Іванчук пропонує, щоб членам залишити 5 і $\frac{1}{4}$, а не-членам збільшити відсоток до 5 і $\frac{3}{4}$. Це буде добрий арґумент в організуванні нових членів.

П-ні Чопик: В морґеджових інвестиціях ми повинні „розпорошити терен" та признавати такі позички в різних індустрійних та взагалі господарських районах. Буває часом, що один район чи сконцентрована в ньому індустрія попадають у всілякі труднощі, тоді цими труднощами були б охоплені і морґеджові позички УНС, якщоб вони були в тому районі сконцентровані. Пропонує також обмежити висоту морґеджу до — скажімо — 50,000 долярів, „бо всіляко може бути". Є проти розтягання сплати морґеджів на занадто довгий час. Було б вказане, щоб в головній канцелярії створити окремий відділ морґеджів.

Д. Галичин: Як дальше збільшуватимуться морґеджові інвестиції, то очевидно, що треба буде мати в головній канцелярії відповідну кваліфіковану силу для полагоджування зв'язаної з цим канцелярійної роботи. Було б також важко встановляти „стелю" для висоти морґеджів, хоч рекомендацію п-ні Чопик мається завжди на увазі.

П. Кучма звертає увагу на вартість морґеджових інвестицій в організуванні нових членів. Деякі організації вимагають членства при уділюванні морґеджів. Рекомендує кращу обслугу.

М. Пізнак: Кожний морґедж є — можна б сказати — індивідуальною справою і кожний треба розглядати індивідуально, отже не було б потреби виносити в цих справах занадто детальні рішення, натомість треба мати загальні рекомендації.

Д-р Ґалан пропонує не зв'язувати Екзекутивного Комітету детальними резолюціями, натомість дати загальні рекомендації в дусі висловлених думок під час цих дебат.

Рекомендацію прийнято одноголосно.

На цьому предсідник нарад Д. Галичин проголошує обідову перерву до год. 2-гої.

(Закінчення на стор. 7-ій)

ПРОТОКОЛ З НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

(Закінчення зі стор. 6-ої)

Асиґнаціі з Народного Фонду

Після обідової перерви головний предсідник Д. Галичин відкриває наради та ставить на їх порядок справу асиґнувань пожертв з народного фонду на народні цілі. Поінформувавши присявних про стан того фонду він від Екзекутиви видвигнув деякі пропозиції, а деякі пропозиції видвигнули інші учасники нарад і після короткої дискусії одноголосно схвалено висиґнувати:

На будову пам'ятника Тараса Шевченка	$ 7,000
Англомовна Енциклопедія Українознавства	3,000
Народний Фонд УККомітету	2,000
Злучений Український Американський Допомоговий Комітет	750
Курси Українознавства на Союзівці	1,000
Дитячий журнал „Веселка"	500
Український Вільний Університет в Мюнхені	500
Комітет Українців Канади	200
Осередок Української Культури в Канаді	250
Наукове Товариство ім Шевченка в ЗДА	200
Українська Вільна Академія Наук в ЗДА	100
Українська Вільна Академія Наук в Канаді	100
Українська Православна Колеґія св. Андрея в Бавнд Бруку, Н. Дж.	250
Американський Червоний Хрест	150
Культурно-Освітній Комітет в Торонті	150
Гаслова Енциклопедія Українознавства в Сарселі	200
Заочні Курси Українознавства в Сарселі	100
Бібліотека ім Симона Петлюри в Парижі	100
Український Католицький семінар у Вашингтоні	300
Каледж св. Василія в Стемфорді	300
Жіноча Академія СС Василіянок у Факс Чейс	100
Сиротинець у Филаделфії	100
Український Технічно-Господарський Інститут в Німеччині	100
Комісія Допомоги Українському Студентству в Німеччині	100
Українознавчі Стипендії на Манітобському університеті	100
Українсько-Американська Культурна Фундація в Дітройті	100
Фонд Українських Американських Ветеранів	100
Стипендійний Студентський Фонд СУСТА	100
Пласт на вакаційну оселю	200
СУМА на вакаційну оселю	100
Українська дитяча оселя в Шикаґо, Ілл.	100
Разом	**18,350**

СПРАВА ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ

Головний предсідник Д. Галичин стверджує відомий факт смерти головного секретаря УНСоюзу бл. п. Григорія Германа та пригадує постанову статуту в цій справі, яка звучить:

„На випадок смерти, резиґнації, постійної нездібности або постійної нездатности вибраного урядника Союзу, Головний уряд матиме право покликати іншу особу на опорожнене місце аж до скінчення каденції. В такім разі кандидати на останню конвенцію мають бути поставлені до вибору разом з іншими кандидатами, номінованими для зайняття опорожненого уряду".

Головний предсідник стверджує, що на тему заповнення опорожненого місця головного секретаря багато говориться і що досі зголошено три кандидатури: п. Теодор Лютвіняк, „що є урядовцем в головній канцелярії УНС, д-р Вінкентій Шандор, що є урядовцем ПАУКонференції, та д-р Ярослав Падох, головний радний УНС та затруднений в головній канцелярії організаційний референт УНС.

Д-р В. Галан заявляє, що із спостережень та переглядy праці в головній канцелярії, Контрольна Комісія прийшла до переконання, що працю головного секретаря виконується без будь-якої затримки силами головної канцелярії під наглядом затруднених там двох екзекутивних урядовців, і тому пропонує, щоб до конвенції залишити цю справу Екзекутиві, з тим, що вона, в потребі, може заанґажувати до тієї праці відповідного урядовця чи урядовців, але без титулу, прав і обов'язків головного секретаря.

Д. Шмагала вважає, що Екзекутива повинна рекомендувати, а Головний Уряд повинен покликати когось, рекомендованого Екзекутивною, на місце виконуючого обов'язки головного секретаря. В канцелярії потрібно на тому пості людини, щоб її всі респектували та мали причину вважати за відповідального шефа. Справа поважна і її треба поважно потрактувати. Він уважає, що найповажнішим кандидатом на цей пост є затруднений в гол. канцелярії УНС в характері орг. референта, гол. радний д-р Ярослав Падох.

Ів. Іванчук заявляє, що із спостережень в головній канцелярії під час контролі прийшов до переконання, що канцелярія функціонує нормально під наглядом Д. Галичина, що в рекордовому департаменті немає жадного застою. Він є проти того, щоб призначувати виконуючого обов'язки головного секретаря, бо це вже було б фаворизування такого кандидата на конвенцію та було б певне зобов'язання супроти нього. Це могло б викликати всілякі комплікації і невдоволення, а нам потрібно згоди і чесної гри. Конвенція вже недалеко і тому краще залишити цю справу Екзекутиві.

М. Давискиба вважає, що Головний Уряд таки повинен вибрати викон. обов'язки секретаря. Це справи в нічому не скомплікувало б, бо ми не потребували б вибирати когось з віддаленої місцевости і такого, що мусів би покидати свою теперішню працю, бо маємо добрих кандидатів в головній канцелярії.

П-ні Демидчук уважає, що від найближчої конвенції відділяє нас ще один рік часу, а це довгий час без секретаря для такої організації, як наша. Тому вона піддержує думку п. Шмагали.

М. Давискиба прилучується до думки п. Шмагали і п-ні Демидчук.

Ів. Іванчук думає, що проблеми не було б, якщо б головний уряд призначив на виконуючого обов'язки головного секретаря урядовця Лютвіняка, бо він не кандидував би на цей пост на конвенції. Але така проблема була б, якщо б призначено д-ра Падоха.

В. Дідик вважає, що в цій справі повинна висловити свій погляд Екзекутива.

Д. Галичин покликує д-ра Падоха, щоб він, як присявний кандидат на цей пост, висловив свою думку.

Д-р Падох виясняє:

Вперше за всі роки нарад Головного уряду УНСоюзу забираю голос в дискусії нерадо і, правду сказавши, роблю це тільки тому, що Ви, Пані і Панове, мене до того спонукуєте. Причина мосї неохоти лежить в тому, що дискусія про обсадження осиротілого після смерти бл. п. Григорія Германа посту головного секретаря УНСоюзу має для мене також особисте значення. А хто охотно вводить у громадські питання особисті моменти? Але, коли тут побіч питання чи обсадити пост головного секретаря поставлено також питання ким обсадити і коли мою кандидатуру на цей пост поставив сеньйор наших гол. радних і їх неофіційний голова, п. Дмитро Шмагала, я мушу відповісти на поставлене мені паном головним предсідником питання. Я не вибирався на це засідання з наміром кандидувати на цей високий пост. Знаю, що поміж нами і серед широкого круга неприявних на цій нараді союзових діячів є багато таких, які були б варті заступити заслуженого покійника, бл. п. Г. Германа. Тим більшою несподіванкою для мене і тим більшою честю було засідання, скликане головними радними першого дня наших річних нарад, на якому головні радні вирішили, що слід обсадити пост головного секретаря, бо такий великий бизнес, як той, що його має під своєю рукою головний секретар, не може бути без відповідальної особи впродовж наступних 13 місяців, без шкоди для УНСоюзу. Дальше вирішено, що слід його обсадити одним з членів головного уряду, який має за собою довір'я попередньої конвенції, й після того запропоновано мене, як єдиного кандидата на той пост. Уважаючи це несподіване вирізнення за високу честь і вияв довір'я до мосї особи, мого досвіду і працездатности, я на запит головних радних заявив, що коли така буде воля загалу Головного Уряду, я погоджуся приняти той пост та буду старатися виконувати мої обов'язки не меньше сумлінно, як я їх виконував дотепер під безпосереднім проводом і зичливій співпраці бл. п. секретаря Германа. Не було одної важливішої справи, жодного нового проєкту в моїй організаційній праці, яка, як всі знають, є так тісно пов'язана з працею секретаря УНСоюзу, в яких я не радився б бл. п. Г. Германа та не користав з його досвідчених порад. Ця праця в головній канцелярії та довга співпраця з головним секретарем дає мені скромне переконання, що я зможу заступити цю заслужену людину й виконувати її функції, які ще носять на собі сліди її заподільности, з користю для УНСоюзу і всієї нашої української громади в цім краю. Мій досвід в головній канцелярії УНСоюзу та довга праця в американській установі, яка організує та плянує власні обезпечневі фонди великих підприємств та юній, спонукують мені з честю виконати всі евентуально наложені на мене обов'язки. До сказаного, думаю, не буде зайвим додати, що в сучасну пору найважливішим завданням УНСоюзу є придбання нових членів. Щороку тратить УНСоюз біля три тисячі членів внаслідок смерти, виплачення чи суспензи. Це велике число треба надробити новими членами, коли УНСоюз не має зменшуватися. До того наш Союз не повинен і не може перейти в саму дефензиву. Він від довгих десятиліть є в офензиві. Тому ми не можемо вдоволятися тим, що наше членство не паде, але мусимо дбати, щоб воно постійно росло. Коли дух росту покине установу, то це великий крок до занепаду. Моя практика і досвід, як низового союзового організатора, де бували місяці, що я здобував понад 60 членів в одному місяці, і мій досвід на становищі організаційного референта при централі УНСоюзу, каже мені, що головною ділянкою праці і головним завданням головного секретаря в роках, що перед нами, буде саме організаційна праця. Праця канцелярійна, хоч також важна, може бути виконувана в більшості підручними силами. Майбутні головні секретарі УНСоюзу, на мій погляд, повинні бути чимсь в роді „філд"-секретарями, що більше часу переводили б в терені, ніж серед чотирьох стін головної канцелярії. Десятки тисяч наших земляків, передусім новоприбулих, ще не обезпечилися в наших установах. Їх можна здобути для УНСоюзу, якщо тільки знайти до них належну дорогу й здобути їх повне довір'я до нашої установи. В цьому напрямі я працюю від довгих років, і можу з вдоволенням сказати, з успіхом.

М. Пізнак піддержує пропозицію д-ра Галана, додаючи до неї відповідні вияснення та арґументи.

Д. Галичин інформує, що Екзекутива, після розмов із членами Контрольної Комісії та деякими головними радними, мусіла прийти до переконання, що вибір викон. обов'язки головного секретаря не є популярний. Для кращого з'ясування цієї справи він заряджує 10-минутову перерву, щоб можна було говорити на ці теми приватно і без зобов'язань.

Головний предсідник Д. Галичин, після короткої перерви, відкриває дальші наради та віддає слово управителеві Союзівки, п. Данилові Слободянові.

Д. Слободян висловлює свою радість і приємність з побуту таких гостей, яких він „бажав би собі на цій оселі весь час". Зокрема висловлює радість з того, що справам Союзівки Головний Уряд віддає так багато уваги, розуміючи її можливости та значення для УНСоюзу.

Д. Галичин стверджує, що під час короткої перерви обговорено справу секретаря з поодинокими членами Головного Уряду і в результаті прийдено до висновку, що в інтересі організації в теперішних умовинах було б побажано вирішити тимчасово цю справу у формі такої резолюції:

Головний Уряд Українського Народного Союзу, віддавши на своїх річних нарадах в травні 1957 року заслужену пошану світлій пам'яті головного секретаря Григорія Германа та основно обміркувавши справу опорожненого внаслідок його смерти місця головного секретаря і маючи на увазі потреби та добро організації, доручає Головному Екзекутивному Комітетові, зокрема головному предсідникові Д. Галичинові, продовжувати працю головного секретаря в головній канцелярії УНС, покликавши собі до помочі такого урядовця чи таких урядовців головної канцелярії, якого чи яких він уважатиме за відповідне, та надавши йому чи їм таку працю і такі повновласті, які вважатиме за корисні для праці в канцелярії і для добра організації.

Д-р В. Галан ставить внесення, щоб цю резолюцію прийняти.

П-ні Штогрин внесення піддержує.

Внесення прийнято одноголосно.

РІЗНІ СПРАВИ

Справа англомовного „Українського Тижневика" („Юкрейнен Віклі").

Головний предсідник Д. Галичин пригадує минулорічну резолюцію Головного Уряду, якою доручалось головно-редакторові „порobити — в порозумінні з Головним Екзекутивним Комітетом — такі зміни, включно з персональними, які можуть бути необхідні" для остаточного наладнання справи редакції Українського Тижневика. Із звіту редакції відомо, що деякі рішучі заходи в цій справі були пороблені, але вони ситуації в основному не змінили. Яку рекомендацію вважатиме Головний Уряд за відповідне винести тепер?

Після дальшого обговорення цієї справи, Головний Уряд виніс одноголосну резолюцію:

Доручити головному редакторові, щоб він у порозумінні з Головним Екзекутивним Комітетом, приспішив виконання минулорічної ухвали в цій справі.

Справа канадійських членів Головного Уряду

Головний контролер Вол. Коссар висловлює побажання, щоб Головний Уряд УНС, з уваги на факт, що це є останнє засідання перед конвенцією та в інтересі організації, виніс таку постанову, яка могла б ґарантувати вибір представників канадійських членів УНС до Головного Уряду цієї організації.

Д. Галичин вважає, що в інтересі організації варто б внести таке доповнення до статуту, яким було б ґарантоване відповідне місце чи відповідні місця в Головному Уряді, як це, наприклад, ґарантує статут для жінок.

М. Пізнак піддержує цю думку.

Д. Шмагала ставить внесення, щоб цю справу передати з відповідними рекомендаціями Статутовій Комісії.

М. Пізнак пропонує, щоб ця рекомендація включала щонайменше два місця в Головному Уряді для канадійських організацій.

Пропозицію прийнято одноголосно.

Справа перенесення головної канцелярії УНС до Ню Йорку

Д. Шмагала пригадує про попередні рекомендації відносно перенесення головної канцелярії УНС до Ню Йорку. Що робиться в цій справі?

Д. Галичин виясняє, що в цій справі роблено ряд конкретних заходів, але виявилось, що для здійснення тих рекомендацій потрібно ще резолюції найближчої конвенції.

М. Пізнак доповнює вияснення головного предсідника, звертаючи увагу, що ряд труднощів зв'язані з тим, що УНС мав би змінити не тільки приміщення і місто, але і стейт свого осідку.

Справу залишено під розгляд найближчої конвенції.

Справа винагороди для секретарів Відділів

П-ні Демидчук звертає увагу на потребу деякої підвишки винагороди для секретарів Відділів.

Д. Галичин: У цій справі вже була відповідна рекомендація конвенції і головна канцелярія плянує здійснити цю рекомендацію та підвищити винагороди для секретарів Відділів на ½% від 1-го липня 1957.

П-ні Демидчук ставить у цій справі конкретний внесок.

П-ні Чопик підтримує.

Схвалено більшістю голосів.

Інші рекомендації

А. Джула рекомендує, щоб відновити і змодернізувати устаткування в головній канцелярії.

Д. Шмагала рекомендує посилити акцію між Відділами в справі стипендій та висилки відповідних людей на курси українознавства на Союзівці.

А. Джула пропонує перевірити кількість англомовних секретарів у Відділах та висилати впродовж одного місяця безкоштовно англомовний Український Тижневик для тих, що його ще не пренумерують. Так само рекомендує подавати в Тижневику в англійській мові короткі зіставлення місячних звітів головної канцелярії.

На пропозицію Контр. Комісії Головний Уряд рішає представити найближчій конвенції відповідні рекомендації для кращого соціального забезпечення та відповідного пенсійного фонду для працівників гол. Канцелярії.

Всі рекомендації прийнято.

На цьому вичерпано порядок річних нарад Головного Уряду УНСоюзу.

П-ні Штогрин ставить внесок, щоб наради закінчити і збори замкнути.

П-ні Демидчук внесок піддержує.

Прийнято одноголосно.

Головний предсідник Д. Галичин стверджує, що це були не тільки останні передконвенційні, але й одні з найкращих та найпліднійших нарад. Для нього особисто, який — можна б сказати — проводить своє життя на всіляких зборах і нарадах — немає більшої приємности, як брати участь та проводити такими нарадами, як є наради Головного Уряду УНС взагалі, а тількищо відбуті зокрема. Вони, ці наради, могли б послужити прикладом і наукою для кожної нашої громадської інституції. Так і повинно бути, бо ж УНСоюз завжди був, є і залишиться перший у житті Американської України. Дякуючи всім за співпрацю і висловлюючи кожному найкращих успіхів у дальшій праці і на найближчій конвенції, головний предсідник закрив наради о год. 7-ій ввечорі.

Збори закінчено відспіванням українського національного гимну.

А. Драган, секретар нарад.

КУРИТИ ЧИ НЕ КУРИТИ?

(Закінчення зі стор. 2-ої)

цигарках марки „Кент" — з хемічної кислоти, ацетату (оцтан). В довгій галерії цигарок із т. зв. наусниками — це найуспішніше проведена „фільтрація", очищення цигарок від двоякого елементу, що руйнує людський організм: смоли та нікотини, що саме творить притаманний „смак" цигарки. При одному втягненні цигаркового диму курець втягає у себе дванадцять більйонів тонісеньких частинок смоли й нікотини! Саме ці „більйони" етеричної мазюки й отруйної нікотини дають у сумі „приємність" курення; тут криється найбільший присмак і чар цього „диявольського зілля" старих американських індіян... Ця велика армія тютюнових розбишак нищить наші легені, руйнує серце, а схована вона поза невинною заслоною із ясносірого диму...

Тютюнова індустрія просто вилазить зі шкіри, щоб врятувати свій стан посідання, продукуючи щораз новіші й кращі „фільтри". Але досі нема справжнього, ефектовного способу проти тієї великої армії ворогів людського здоров'я. Знавці заявляють, що всі ці майстерно виконані і прегарно опаковані цигарки є просто ошукуванням покупця. Штудерні „фільтри", що їх бачимо і в добрій вірі приймаємо як „останнє слово науки" в цій ділянці — є закриванням правди, просто малоетичним бизнесовим параваном. З тих причин наприкінці липня Федеральна Комісія Торгівлі у Вашингтоні зажадала від Конґресу права заглянути до цієї справи, щоб усе її дослідили знавці, а потім передати все те до суду! Голова цієї комісії заявив принагідно, що тютюнова індустрія витрачає річно 85 мільйонів долярів на самі тільки оголошення про благодаті і „чудеса" цигаретних фільтрів. Подано й конкретні пропозиції на розгляд Конґресу: на кожній пачці цигарок має бути подано, скільки в даному сорті міститься нікотини та цигаретної „смоли", а також інші додаткові інформації, подібно як це робиться на деяких продуктах щоденного вжитку, зокрема медичних та алкогольних виробах.

Голова конгресової комісії, що їй припоручено розгляд тютюнової індустрії та її продуктів, Дж. А. Блатнік (демократ з Минесоти) сказав просто з мосту, що рекламовані фільтровані цигарки — це чистий глум над публікою. Цигаретна індустрія, сказав він дослівно, видає мільйони на пропаганду цього товару, а покупці видають десятки мільйонів долярів, купуючи ці речі. Всі ці гроші змарновані, бо досвід показує, заявляє конґресмен Блатнік, що нові цигарки перепускають таку саму кількість нікотини й смоли, що й звичайні цигарки... Під впливом цих висновків він, мовляв, сам „редукує" свою денну порцію викурених цигарок з двох коробок до одної, а в недалекому майбутньому й зовсім перестане курити...

Дехто подає багато легший спосіб покінчити з куренням небезпечних, як бачимо, цигарок: перейти на сигари або на старосвітську люльку, від яких небезпека для здоров'я багато менша.

М. К.

Польща допускає рух сезонових емігрантів

Варшава. — Комуно-польський уряд закінчив переговори з Норвегією про часову службу одної тисячі польських моряків на норвежських кораблях. У зв'язку з цим польський уряд переговорює з ЗДА щодо можливостей, як можна б дозволити польським морякам приїздити в характері залоги норвежських кораблів до американських портів, бо такий в'їзд осіб з-поза залізної завіси без персональних віз — за американським законом заборонений. Водночас польська преса висунула справу взагалі дозволення безробітним польським робітникам виїздити на сезонові зарібки за кордон, як це було завжди в традиції польського робітничого ринку. Після приходу до влади польські комуністи, йдучи за прикладом своїх совєтських вчителів, називали безробіття явищем тільки капіталістичного устрою. Щоб його зліквідувати — роздуто партійний і державний бюрократичний апарат. Але після приходу до влади Владислава Гомулки, у ході боротьби з маривом господарської катастрофи звільнено з праці численних бюрократичних неробів, що з черги породило турботливе для комуно-польського уряду явище великого безробіття. У Польщі були безробітні і за часів розмірного добробуту в рр. 1919-1939, а тим паче воно мусить бути і тепер. І ось — відсіль і проєкт, щоб воскресити колишні мандри польських безробітних „за хлібом" до інших країн. Часопис „По Просту" заявляє одверто, що або треба допустити сезонову заробіткову еміграцію, або обмежити вишколювання молоді у фахових школах та завернути до примітивних форм сільсько - господарської господарки із зреченням з амбіції — підвищення життьової стопи населення.

Бирджес про зменшення тягару федеральної заборгованости

Вашингтон. — Підсекретар скарбу В. Рандолф Бирджес зізнавав на Сенатській Фінансовій Комісії і твердив, що хоч федеральна заборгованість не зменшилася на більшу суму під час урядування президента Айзенгавера, то вона не є таким фінансовим тягарем, як була 10 років тому. Тепер на кожну особу в цій країні припадає на 251 доляр менше федеральних довгів в порівнянні з 1946 роком. В 1946 році федеральна заборгованість була на одну третю більша від крайових прибутків, а тепер вона становить тільки три четверті цих прибутків. „Таким способом ми ступнево зменшуємо тягар державних довгів", — твердив Бирджес, який займає становище підсекретаря скарбу впродовж 4 і пів року, і який керує відділом федеральної заборгованости.

Уряд хоче зменшити на 20 відсотків імпорт нафти

Вашингтон. — Президент Айзенгавер закликає імпортерів нафти, щоб вони добровільно зменшили імпорт нафти з закордонних країн на 20 відсотків, бо інакше уряд мусітиме визначити квоти для імпортованої нафти. Президент діє згідно зі звітом окремого комітету, складеного з членів його кабінету, який твердить, що великий імпорт нафти з чужих країн створює небезпеку для оборони ЗДА. Внаслідок імпорту нафти занедбується місцеву продукцію нафти, якої забракло б під час війни, коли був би утруднений довіз із закордону внаслідок ворожих дій на океанах. Уряд не визначив терміну, в якому нафтові фірми мали б добровільно зменшити імпорт нафти. Секретар внутрішніх справ Фред А. Сітон заявив, що треба буде кількох місяців, щоб можна було відчути на домашньому ринку вплив цього звернення президента Айзенгавера. Провідник демократичної більшости в Сенаті Линдон Б. Джансон прихильно поставився до заклику Президента, віряччи, що те звернення матиме успіх.

Промисловість домагається пляну на випадок несподіваної мобілізації

Вашингтон. — Крайове Товариство Безпеки вислало звіт до секретаря оборони, в якому домагається пляну діяння на випадок несподіваної продукційної мобілізації країни. Цей звіт дістав асистент секретаря оброни Дж. Перкінс МекҐір. До цього товариства оборони належать представники 79-ох промислових компаній, які працюють для оборони країни. На його чолі стоїть Е. Б. Інґліш із компанії „Кетерпіллер Трактор". В цьому звіті пишеться: „Ми мусимо бути готові до того, щоб негайно після ворожої атаки ми могли почати оборонну продукцію". Оборонна продукція повинна бути так розміщена, щоб відповідала вимогам військовости і цивільним потребам. Між центром оборони, Пентаґоном у Вашинґтоні, і між промисловими підприємствами, повинен бути постійний зв'язок. Це було б „катастрофою" для країни, коли б після ворожого налету не можна було почати негайно оборонну продукцію.

Короткі Вістки

● **Бельгійське подружжя** Серафін Винс прибуло із Брюсселю до ЗДА, щоб зустрітися з численними колишніми американськими вояками, яким воно допомагало під час світової війни, а потім весь час з ними листувалось. В Гобокені, Н. Дж., на них чекала їхня донька Іветті, яка вийшла заміж за американського вояка.

● **Президент Айзенгавер** промовлятиме 4-го грудня в Сан Франсіско, в Каліфорнії, на зборах Товариства Міських Управ.

● **Маршал Жуков** запросив єгипетського військового міністра й команданта військ Єгипту, Савді Арабії і Сирії, генерала Абдель Гакіма Амера — прибути з відвідинами до Москви. Генерал Амер, армія якого вивінувана совєтською зброєю, очевидно „з радістю" прийняв запросини.

● **В комуністичному Китаї,** у провінції Шантунґ, у повені двох рік Ї і Шу згинуло минулого тижня 550 осіб. 50,000 осіб працювали в рятунковій акції, а з літаків скидали поводянам харчі. Тисячі селищ все ще відрізані від світу.

● **Лондонська поліція** стурбована зростом злочинности в столиці Англії. У 1956 році доконано на його терені 108,582 більших і менших злочинів, на 13,000 більше, ніж у 1955 році. З усіх арештованих 10,833 осіб мали менше як 21 рік.

● **До бруклинського порту,** Н. Й., прибув із африканського порту Момбаса в Кенії голяндський корабель „Левак", з 28 гіпопотами, слонами, жирафами, зебрами та ін., вартости 43,000 долярів для зоопарку в Ст. Луїс, Мо. Тварини не виявляли неспокою під час вивантажування, тільки дві молоді гієни були дуже поденервовані.

● **Повінь в Японії,** за останнім офіційним підрахунком коштувала життя 513 особам. Потерпіло 3,654 особи, а про 439 нема ніякої звістки — мабуть більшість теж потонула. 160,000 акрів рижових піль знищені водою. Американські військові літаки й гелікоптери брали участь у рятунковій акції.

ЧИТАЙТЕ НАЙСТАРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК „СВОБОДУ"

• РОЗШУКИ •

Хто знав небіжчика **СНІГУРА ТЕОДОРА**, с. Девятир, Рава Руська, перебував в Detroit, Mich. Правдоподібно жив під зміненим прізвищем. Прошу писати до:
SNIHUR ROMAN
31 Carlton St., Toronto 2. Ont. Canada.

МИКОЛА ГЕРИЧ
розшукує односельчан із села Ольшаник, пов. Новий Самбір. Вістки слати:
MYKOLA GERYCZ
337 E. 5th St., New York 3, N. Y.

Розшукую двоюрідних братів: Богуна Василя Афанасієвича та Богуна Івана Антоновича, родом з Чигиринщини. Розшукує Андрій Давидович Шміголь. Писати на адресу:
A. SCHMIHOL
Wuppertal-Oberbarmen, Postlagernd, W. Germany

ПОШУКУЮ своїх братів **ЗЕМЛЕДУХА ІВАНА, СТЕФАНА і ПАВЛА** з села Торське, повіт Заліщики, Зах. Україна. Проситься хто знав би про їхнє місце замешкання, або вони самі, прошу зголоситися на адресу:
WASYL JURCZYSZYN
104 Clay St., Buffalo 7, N. Y.
Пошукує брат Бережанський Василь.

ПОШУКУЮ свою Тітку з с. Гарасимів, пов. Городенка, дівоче прізвище **ГОЛОДНЮК**, виїхала ще перед першою світовою війною. Хто знав би про неї, або вона сама, прошу зголоситися на адресу:
WASYL JURCZYSZYN
104 Clay St., Buffalo 7, N. Y.

Пошукую **АНТОНА МЕНЦІНСЬКОГО** зі Самбора. Виїхав на еміграцію 1944 р. і перед закінченням війни перебував біля Тарнова, опісля в Німеччині. Маю цікаві вісті про його родину. Хто знає про нього, або він сам, прошу писати на адресу:
ALEXANDER TUR
25-71 35 St., Astoria, L. I., N. Y. U.S.A.
Заграничні часописи прошу про передрук.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової клішi, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

ТАРЗАН, ч. 3908. Дурні попали в засідку.

WHEN TURO SAW TARZAN'S MEN FLEE IN APPARENT TERROR, HE GLEEFULLY URGED HIS MOUNT TO GREATER SPEED!

SUDDENLY THE ELEPHANT SCREAMED, COLLAPSING IN PAIN. THE HIDDEN STAKES HAD PIERCED ITS TENDER FEET!

Коли Туро побачив, що Тарзанові люди панічно втікають, він, повний радости, приналглював свого верхівця до більшої швидкости!

Раптом слон затрубів і впав із болю. Приховані палі пробили його вразливі стопи!